

KIADÓHVATAL TELEFON: 9-17

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON:

Ejeli telefon (nyomda) 2

ELŐFIZETESI ARAK:

Egész évre 1150 Lei
Félévre 600
Negyedévre 320
Egy óra 115

XI. évfolyam • 116. szám

1928 május 15 Kedd

• 5688 Ijja 25 •

Cenzúra: Sücsü

ÚJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

A kölni sajtókiállítás

Herodotostól, a történelemírás atyjától, a kölni első sajtóvilágkiállításig, időben, küzdelemben és fejlődésben is óriási az út. Pár évezreddel ezelőtt a történelemírás még a legexkluzívabb foglalkozások egyike volt s rendszerint azok számára szentelték, akik bizonyos mértékig személyileg is érdekelve voltak a történelem-csinálásban.

A történelemírás módszereiben azóta lényeges változást mutat: a krónikás feljegyzéseket az oknyomozó történelemírás váltotta fel, mely eleve elgondolt tárgyalóssággal igyekszik az okok és okozatok szövevényét kibogozni. A fejlődés során a történelemírás két, egymással ellentétes bölcselleti felfogást alakított ki s megteremtette a történelmi idealisták s a történelmi materialisták kategóriáit.

Hogy melyik felfogásnak van igazsága, azt e helyen eldönteni nem feladatunk. Az élet valahogyan színtelikus ebben a tekintetben is; teret enged a nagy kezdeményezőknek és egyéniségeknek, de viszont ezek eszelekedetei sem lehetnek függetlenek a gazdasági és földrajzi adottságoktól.

Ezt a színtelikus jelenvalóságot igazolja a jelenkor sajtója is, mely még gazdaságilag egyfelől bizonyos érdekcsoportok szolgálatában áll, másfelől szerle a világon hangadója mindazoknak az eszmei célkitűzéseknek, melyeknek nagy szónokai a sajtón belül és a sajtón keresztül vívják meg a harcot érvényesülésükért. A történelmi s a történelemírás színtere a modern sajtó megteremtésével és kifejlődésével óriási mértékben kibővült s a kölni sajtókiállítás az ereplő sajtótermékek tízezrei ennek a bizonyosságai.

A sajtó, amelyet egy államférfi a legfőbb nagyhatalmak egyikének nevezett el, bizonyos tekintetben nem egyéb, mint a történelemírás egyik formája, de ezenfelül gyakorlati szociológia is és vibráló hűkörepe mindazoknak a harcoknak és küzdelmeknek, mindazoknak a részben megkezdésre, részben becsületes felvilágosításra törekvő erőknél, amelyek korunk képét meghatározzák.

A kölni sajtókiállítás résztvevő sajtótermékek tízezrei a mai civilizáció és kultúra tartalmát, illetőleg tartalomtalan-ságot minden történelemkönyvvel és elméleti rendszerekkel pontosabban dokumentálják s gazdag tárházat nyújtják a jövőndő történéseinek, akik ebből a gazdasági anyagból rajzolják meg majd erőszakteéseink, kétségeink, hitelink és kétségbeeséseink irányvonalát.

Bizonyos, hogy a sajtó annak ellenére, hogy civilizatórikus szerepe csaknem felmenthetetlen, nem mindenütt és nem mindig áll hivatása magaslatán, sőt sok helyen, különösen Amerikában, ártalmas és veszedelmes tömegbefolyást gyakorol azokra a tömegekre, amelyek képtelenek a hiraltra és egyéni gondolkodásra. Ezzel szemben azonban mégis csak a sajtó az, mely — szemben a régi klasszikus történelemírás princípiumaival — a tömegek elérésének és gondolkodásának tükröl szegődött s szinte szociografikus pontossággal mérte le az idő falára vetített eszméket, irányzatokat, gondolatokat, szakszemléteket, vágyakat, szenvedélyeket, gazdasági és szellemi tartalmaikat.

Ha serény egyébrt, már ezért is világtörténelmi jelentőségű a kölni sajtókiállítás. Mert a sajtó, ha egyfelől a szellemi és társadalmi iniciatívák eszköze, más-

felől visszhang is, amely százezerszeresen veri vissza minden emelkedett szempont lángját. S ma úgy látszik, hogy mindazt a bűnt, amit a sajtó egyrésze a világháború alatt egyes érdekcsoportok s politikai kottériák javára — a háborús uszítás terébe végezett, a lehetőségekhez képest jóvátenni igyekszik a pacifizmus, a korszerű eszmék lanszirozásával. Már magában véve az is nagyjelentőségű körülmény — s talán a sajtó mai fejelettsége nélkül elérhetetlen lett volna, hogy a német munkaügyi miniszter a kölni sajtókiállítást megnyitó beszédében a civilizált emberiség egymásra utaltságára, a nyugati kultúra egyetemes érdekeinek szempontjaira hívta fel a jelenlévők figyelmét.

— A nemzetet keresztül az emberiségért kell küzdenie a sajtónak, — mondta a német munkaügyi miniszter s ezzel a kijelentésével egyben rámutatott a sajtó világtörténelmi hivatására, hivatására, mely tülendül Klío istenasszony hétköznapi feladatain és jómaga is történelmet csinál.

A sajtó hivatásos munkásaira hárul az a feladat, hogy kellő szervezethez, fel-

szellemi és erkölcsi felkészültséggel kivívják maguknak szerle a világon nemcsak a törvény-paragrafusokban biztosított sajtószabadságot, hanem a toll függetlenségét is. Csak hivatásuk magaslátán álló újságírók, akik nem pusztán kenyereit, hanem elhivatást látnak az újságírásban, teremthetik meg az igazi világbékét s helyezhetik — túl a nemzeti elfogultságokon — az emberiség érdekeit a közérdeklődés fókuszába.

Bizonyos, hogy abszolút objektivitásra, vagy abszolút tárgyilagosságra az újságíró épúgy képtelen, mint a történelíró. Az újságírás, ép úgy, mint a történelemírás, bizonyos fokig mindig művészet, amely az egyéni meglátás, a műveltségi fok, a temperamentum és a tehetség szantéziséből áll elő. De túl ezeken, mégis van egy abszolútum: az emberiség magasabbrendű hivatásában, fejlődésében való hit abszolútum — s a sajtó minden becsületes munkásának elől a hitől kell eltelve lennie.

A kölni világsajtó-kiállítással kapcsolatban ezeknek a gondolatoknak kerögzítése, úgy hisszük, nem fölösleges.

Nagy ünnepek között nyílt meg Kölnben a nemzetközi sajtókiállítás

Brauns német munkaügyi miniszter beszéde a sajtóhivatásáról

Köln, május 14. Május 12-ikén, délelőtt 11 órakor nyitották meg ünnepélyes keretek között Kölnben a világsajtókiállítást, az úgynevezett „Pressát”, amely plasztikus módon mutatja be a világ sajtójának fejlődését. Külső kiterjedésre a kiállítás minden eddigi német kiállítást felülmul. Minden európai állam és számos tengerentúli ország is közreműködött a hatalmas kulturmunkán és ezzel megadta a kiállítás nemzetközi jellegét.

A megnyitóra a német birodalom politikusain, sajtóemberein, művészein és tudósain kívül, akik nagyszámban jelentek meg, kétszáz külföldi diplomata is eljött, közöttük Shurmann amerikai nagykövét és a Népszövetség vezérkara, sir Erich Drummond. Külföldről kilencszázötven újságíró jelentettek be. A kiállítás, amely a Rajna mellett épült, olyan helyen, ahonnan gyönyörű kilátás nyílik a városra és festői környékre három kilométernél hosszabb területen fekszik, középen a nyolevanöt méter magasága Pressa-torony. Az egyes pavilonok kertes és pázsitos helyen fekszenek. A kiállítás területén kicsiny vasút közlekedik, amely a látogatókat egyik pavilonból a másikba viszi. Az apró pavilonok között hatalmas termek vannak, ahová német pontossággal és rendszerességgel hozották el a sajtótermékeket és a legújabb típusú nyomdaipari gépek miniatűrjeit.

A főbejárótól jobbra helyezték el a kulturtörténelmi osztályt, amely plasztikus képekben, szobrokban és modellekben mutatja meg a hírszolgálat fejlődését a kezdeti kortól mind a mai napig. A kiállít-

tás vezetősége sulyt helyezett arra, hogy az anyagot áttekinthetően és szemléltetőn mutassa be a látogatóknak és ezért kikapcsolt minden absztraktumot. A kiállítás minden részében egyetlen vezérmotívum vonul végig, az, hogy az újság, mint a kor tükröképét lássa a szemlélő.

A kiállítás gerince az az osztály, amelyben modern napilapot és a hírszolgálat technikáját mutatják be. Öt különböző helyiségben mutatják be a közgazdasági, a helyi riportázs, a sport, a tárcsa és a cikkek írásának munkáját. Külön osztályon vannak kiállítás a sajtónak a művészethez való kapcsolatai és külön látjuk a hírszolgálatnak minden eszközt, amely lehetővé teszi, hogy a világ leg távolosabb részéről is órák, sőt percek alatt jutnak el a hírek az amerikai és európai centrumokba. Külön nevezetessége még a kiállításnak az úgynevezett sajtóút, amelynek két oldalán a nagy világsajtócégek sajtópalotáinak modeljei állanak.

A megnyitó beszédet hétezer vendég jelenlétében Brauns birodalmi munkaügyi miniszter nyitotta meg. Beszédében rámutatott a sajtókiállítás nagy nemzetközi jelentőségére s annak a kivanságának adott kifejezést, hogy a világsajtó békés szellemben nevelje az egész emberiség údvét.

A megnyitó beszéd után a német újságíró- és kiadótestületek képviselői üdvözölték külföldi kollégaikat és szintén kihangsúlyozták a sajtó feladatát, amely a mai korban nem állhat másból, mint az emberiségnek a békére és haladásra való nevelésből.

Jabotinsky és Wedgwood

Irta prof. Julian Silberbush

a romániai cionista szervezetek Consi-liul Superiorjának igazgatója

Az elmúlt két esztendőben a cionista végcél tekintetében erős elvi disputák folytak. Az elméleti természetű harc természetesen legkisebb mértékben sem tudta befolyásolni a cionista valóságot, de nem tudta az újjáépítő munkát sem gyorsítani. A harc mégis olyan vehemenciával folyt, mintha e háborúság eredményétől függött volna újjáépítésünk egész fejlődése. Végül azután három szembenálló tábor jött létre. Akik a tiszta zsidóállamra esküsznek, akik a zsidó nemzeti otthon kívánják és végül, akiknek a két nemzetiségből álló állam az ideáljuk.

A cionisták nagy többségének, de magának a cionista vezetőségnek is az volt a véleménye, hogy a világszervezetnek nagyobb és bizonyára fontosabb gondjai vannak, amelyek a Palesztina munka napi igényeivel függnek össze és hogy ezidőszert az újjáépítés tempójának gyorsítása érdekében kell az erőket összefogni. A cionisták nagy többsége azt az álláspontot képviselte, hogy ma még egyáltalában nem lehet tudni, hogy a leendő nagy zsidó közösség Palesztinában miképpen fog kialakulni, hogyan fog politikailag megszerveződni, milyen formát fog ölteni a két nép, a zsidó és arab együttélése. Ha az ember kifejezést adott ennek a gondolatnak, akkor gyöngeségnek vették. struccpolitikának, defolizmusnak. A maximális célért, a maximális cionista követelésért folytatott harcban a cionista ellenzék két csoportja a radikálisok és revizionisták között nem volt semmi különbség.

Röviddel ezelőtt az angol munkáspárt kiadásában könyv jelent meg az ismert cionistabarát és munkaszervező Wedgwood ezredes tollából. A könyv címe: „A hetedik dominion.” Szerző a könyvben azt az álláspontot képviseli, hogy Angliának kötelessége nemcsak elősegíteni az újjáépítés munkáját, hanem Angliának magának kell fölépíteni Palesztinát, minthogy a cionista szervezet ezt anyagilag nem bírja. A palesztinai angol közigazgatás, amely gyanan követ el olyan tulkapásokat, amelyeknek éle a cionista település ellen irányul, kell, hogy gyökeresen megváltoztassa mentalitását.

Angliának elhatározó szerepet kell játszania a palesztinai újjáépítésben, de viszont Angliának biztosnak kell lennie afelől, hogy később a zsidó állam nem fog angolelleszen politikát folytatni, olyant, amely veszélyeztetheti Anglia érdekeit a Keleten. E célból fontos a zsidó Palesztinának az angol világműriumba való bekebelezése. A zsidó Palesztina váljon a brit világbirodalom hetedik dominonjává.

Ez az állásfoglalás mindenekelőtt azt mutatja, hogy a cionista mozgalomnak nemcsak Angolország szimpátiájával kell számolnia, hanem azzal is, hogy a mi cionista munkánk már most, de bizonyára később még inkább értékes szolgálatokat van hivatva Angliának teljesíteni. Angliának Egyptommal való konfliktusa bizonyítja legjobban, hogy Angolország a suezai-csatornát a közeljövőben nemcsak Palesztina felől lesz kénytelen biztosítani, hanem a Palesztin-

életben

CORSO Premier ujdonság

Lesz maga juszt is az enyém

filmstúdióhoz

— Jegyek elővételben megvásárolhatók. Monopoli Utca

Telefon 3-88

na földjén India felé átvonuló szárazföldi uton is. Az angol impérium ezen reális érdekei kell, hogy az angol kormányt a cionista letelepülés aktív támogatására szorítsák és ki kell emelni, hogy a cionista törekvések a zsidó népet az angolokkal szemben figyelemreméltó és bizonyos vonatkozásban egyenrangú szerződő partnerré tették.

Azonban bármily értékes és érdekes Wedgwood ezredes gondolatmenete, a cionista vezetőségnek nagyon elővigyázatosnak kell lennie és egyelőre semmilyen formában nem foglalhat állást Wedgwood javaslataival szemben. Különben is nincs kényszerítő szükség annak egyoldalú megállapítására, hogy Wedgwood könyve csak egy ember gondolatát tükrözteti vissza — noha Wedgwood aktív angol politikus. Azonban ez az írása nem az angol munkáspárt hivatalos véleménye, sem pedig valamelyik angol állami tényezője. Mindenestre érdekes, hogy Wedgwoodnak éppen ez a könyve adott okot a cionista ellenzéknek arra, hogy ellentétes állást foglaljon el a könyvvel szemben.

Stricker tanácsos, a radikálisok vezetője, a *Neue Welt* egyik legutóbbi számában leszögezi csoportjának álláspontját. Követeli, hogy a cionista Exekutive minden kértelműséget kizáró módon utasítsa vissza Wedgwood javaslatát. A cionizmus célja ugyanis önálló, neutrá-

SELECT mozgó
Balalajka
főszerepben Florence Vidor

lis zsidó állam. Ha Palesztina angol dominion lenne, akkor a többi államok saját kereteik között elnyomhatnák a cionizmust és megátolhatnák a cionistákat munkájukban. Palesztina csakis Zsidóország lehet, nem pedig angol-zsidó. Nem szolgálhatja egy másik hatalom érdekeit, hanem kell, hogy benne legyen a kulturális világközvettségében. A cionista vezetőségnek pedig színt kell vallania, mert a hallgatás ebben az esetben végtelenségé válhatna.

Egészen másként nyilatkozik a revíziókat vezetője, Jabotinszki, a prágai *Selbstwehrben*. Azt kérdezi: mit akarunk mi voltaképpen Palesztinában? Akarjuk a teljes függetlenséget, mint Belgium és Dánia, a három arab nép közepette? Akarunk egyenlőni az arabokkal a jövő arabkonföderációban, vagy pedig a brit Népszövetség teljesjogu tagjai lenni?

Jabotinszki világosan a harmadik lehetőséget kívánja. Mint Wedgwood, ő is kolonizációs rendszert követel Angliától, vagyis a palesztinai újjáépítés elősegítését és végrehajtását. Palesztinát, egy Angliából irányított adminisztráció igazgassa, az ország tehát közigazgatási tekintetben közvetlenül Angliának legyen alárendelve. Végül körülbelül ezeket mondja: „Első ízben történik, hogy készséggel baráti jóbort nyújtanak felénk, az együttműködés komoly, átgondolt és gyakorlati javaslatával. A cionista executive a javaslatot bizonyára figyelmen kívül fogja hagyni. Hál' istennek, azonban ez az executive nem azonos az egész cio-

nista mozgalommal.”

Mindkét ellenzéki csoport azonban azt követeli az exekutívától, hogy nyilatkozzon, hogy Wedgwood javaslatához állást foglaljon. És e két csoport két ellenté-

tes állásfoglalást követel.

Mit fog a cionista exekutive cselekedni? Véleményünk szerint nincs más út, mint az, amelyet államférfiai bölcsessége diktálhat. Ez pedig: **nallgatni!**

Egy életművész a miniszteri karszékben

Aristide Briand

Páris, május 14. Mindennapos orvosi bulletinek egyre izgatottabban nyugtatnak meg, hogy Briand állapota semminő aggodalomra nem ad okot, hogy Briand ugyszólván már egészséges is. Fesztűh grófné már gardenpartira is meghívta. Doumergue megerősítette külügyminiszteri állásában a választás után és hivatalosan is hangoztatják, hogy az új házat Briand külügyi exozója nyitja meg. Ezenközben pedig a „Humanité” Poincaré között álló külügyministerségről cikkezik. André François Poncet, kinek legnagyobb talentuma hogy mint szelvitörő a magas tetőn, mindig öt perccel hamarabb érzi meg, hogy honnan fúj a szél, e sorok írójával arról filozofált, hogy Briand öröksége nem is oly betölthetetlen és mintha csak összebe-széltek volna minden fényképező riporterek, mikor az új házat előkészítő minisztertanács az Elysée palotából az obligát rejtélyes mosolyba burkolózva kilép, egyszerre André Tardieu felé fordul minden kodak. Hyenkor senki sem beszél; alkalmasint a májusi pázsit suttogja a magától potrohos Tardieu lábait alatt, a levelek bólogatják a Champs Elysées sétányán: itt jön Franciaország jövő külügyminisztere!

Nem. Aristide Briand nem súlyosan beteg, de súlyosan fáradt. Ennél a nagy embernél, kinek nagysága alkalmazott lélektan jórészt és idegfinomultság, az idegek e kimerülése nem ritka dolog és Briand, ki fölötté áll miniszteri hívsá-

SELECT mozgó
Balalajka
főszerepben: Florence Vidor

goknak, egy szép májusi reggelt, egy szép parlamenti májusiánál többre becsül s viszont tudja, hogy eddig tizenháromszor mondott le huszonhat év alatt és hogy tizenegyszer is visszatérjen, az egyedül attól függ, hogy megleli-e a lemondás alkalmas pillanatát.

A genfi ábránd

Szereti elanekdótálni a folyosón, hogy gyermekkorában mindenáron tengerész akart lenni; az is lett volna talán, ha pilóta nagybátyját vízbefultán nem hozták volna haza egy napon. De ha a szülői filalom el is zárta a viharzó tengereket az ifjú Briand előtt, a parlamenti viharokat, ha idegei belefáradtak, egy gyors lemondás után barátjának, dr. Chatain-nak kis jachtján szeretne kipihenni. Ha a kiváló orvos a miniszterelnökség telefonfülkéjében érdeklődött Calaisben valami „kapitány úrnál”, hogy van-e elég szén és hogy a csavar jól működik-e, a hallgatózó hírlapírók nyugodtan megírhették a másnapi lapban, hogy bukó-félben van a Briand-kormány.

De Chatain orvos meghalt és Briand-t nem várják csak a cocherel-i méla halak. Már nem vonz a tenger, barátai úgy tudják hogy öregedésében más ábrándokat

szó. A locarnói Konferencia után egy Rue Royal-i ékszerésznél egy sorozat aranyórát vett s az órafedelekbe maga kezevonalát utánóva, kibe apró gyémánttal, kibe rubinocskákkal rakatta bele: „Locarno, octobre 1925, Aristide Briand”.

Ugy mondják, a lakkfelületű genfi tavon kívánja látványit meszesedő ereit; dereshaju triton, a Ouai des Eaux Vives najádjaírói álmodik talán, kik közt mint a Népszövetség békeszerző elnöke végezhethet be napjait. „A siker titka”, szokta mondani, „rossz kártyajáráskor megese-relni a helyet”.

Briand, a kopláló diák

Hanem Briand, ha sokszor cserélte is a karoszeket és a rostrumot, minden helyen önmaga maradt. Valami különleges számalommal emlegeti ama politikusokat, kiket — *ugymond* — egy szerencsés pillanat, jól megválasztott barátkozás, kombinációk véletlene miniszterré tett egy szép napon s attól fogva az a legnagyobb gondjuk, hogy mennél alaposabban kivetkőzzenek minden maradék emberi egyéniségükből és nem nyugtathatnak, míg addig nem vakarták és tisztogatták magukat, míg igazán olyanokká lesznek, mint egy sima nullásjegy egy tárcza födelén”.

Külső látszatra pedig ő is sokszor megvedlett. Vidéki ügyvédből és hírlapíróból lett képviselő. A kopláló diák öt frankokból szedett össze lassanként két-ezeröttszáz frank fölött és ezzel a „vagyonnal” megalapította a „Demokratie de l'Ouest” című lapot, mely egyébként ma is megjelenik. Mint Edisonról beszélik, e hosszú nevű lapnál ő is egyszemélyben volt szerkesztő, kiadó, újsághordó és tulajdonos. Időnként maga szedte is a lapot, míg sikerült neki Párisban kéz alatt kilencszáz frankért egy Marinoni nyomógépet vásárolnia. De ez az operáció felemésztette minden vagyonát: a szállí-

SELECT mozgó
Balalajka
főszerepben Florence Vidor

tásra már nem maradt pénze. Szétszedte a gépet apró alkatrészeire s úgy vitte el maga St. Nazaire-be, ahol nem kis munkájába került azt ismét összeállítani.

Mikor jorradalmár volt...

Akkor szociáldemokrata volt. Egyike lett Jaurés mellett a „Humanité” alapítóinak. Itt is ő szerelte be az első gépeket és a szerkesztőség első butorait. Többi közt egy öreg fotelt is. Mikor később mint miniszterelnök a vasutasztrájk idején elfogatta a „Humanité” egynemely munkatársát, Alexandre Varenne, az akkori szerkesztő, azt felelte az elfogatására érkező nagy rendőröknek Lepine-nek: „Abban a székben ülök, melyben Aristide Briand volt az elődöm” — de Lepine azt mondta rá:

— Briand-nak ma jobb fotelje van! — „A szociálisták renegátnak neveznek”.

mondotta egyszer Briand, „de a munkások jól tudják, hogy az ő emberük vagyok és hogy nagyon megérttem őket. A marxista pártokat elhagytam, mert az a természetem, hogy dolgozni csak eleven anyagban tudok. Nem azok ki hullának, De ők hullák és az a legnagyobb baj, hogy még önmaguk sem vetik észre, hogy már nem élnek”.

Igy Aristide Briand erős egyéniséggel forrasztja harmonikus egészségé és magyarázza meg politikai pályájának látszólagos ellentmondásait.

A montmartrei furulyás

Mikor először kandidált különös cél tervé s cél nélkül, talán csak mert igaz szónok, aki szereti a maga hangját hallani, gyakorló bölcsész, ki szereti dolgozni „eleven anyagban”, akkor a nagyhaju költő, Cloris Hugues, az ellenjelöltje, összetévesztette Aristide Briand-tal, az akkor népszerű kabaré-énekesrel és azt mondta rá:

„Ne szavazzatok egy montmartrei furulyásra! Különös véletlen, hogy 11 év múlva nagy ellenfele, a hadrabújtató Delcassé, megint furulyához hasonlított a Ház előtt — és pedig kibékülésük napján Briand úgy szabadult meg tőle ugyanis, hogy Szent Péter-várra küldte követnek, hol Delcassé németgyűlöli nacionalizmusa hasznosan működhetett. «A keleti mesét juttattam eszembe», mondta Delcassé, «a viszongó városról, melyben dul a testvérharc és senki sem tud a vérontásnak végetvetni, míg el nem jő a varázsfűny lvas ember, aki flótájának egyetlen hangjával illatos virággá varázsolja az egymás életére törő embereket.» «Ez a csodaföltés: Aristide Briand.»

Briand és Lloyd George

Briand varázsvivője a causerie. Megteremtette a kedélyes diplomáciát. Évtizedekig ő volt a francia parlamenti legnagyobb szónoka, de nem a szövegben, hanem a fehér asztalnál aratta legnagyobb diadalmait, mert ő mindig Franciaország legnagyobb causerje is. Thoiry-t nem nagy szónoknak tart, hanem egy barátságos borosát ítötte nyélbe és Locarnot egy asconai kurtakocsmában beszélte meg Briand kettesben Stresemannal. De az ekkor állhatatlan charmeur Briand kiből árad a kedélyesség és békeszeretet, a maga szívélyes modorában alaposan meg tudja mondani nézetét. Így mikor az angol-francia pénzügyi tárgyalások Lloyd George hevesen mondhatni görömbön támadt rá, s aztán megbánva kikakadását udvarolgatni kezdett neki: „A háboruban — mondta — megtanultam csodálni az Ön nagyszerű látását, a bretonokat. Nincs imponánsabb mint egy breton ezred, ha rohamot megy. Szemre csupa nyugodt, nehékes ember és mégis milyen hatalmas lelkesült iram. Valóságos csuda.”

„Nem”, felelte Briand. „Ebben nincs semmi csuda. Ez egyszerűen a bretonok hagyományos ádáz lelkeslése. Ezek a buta bretonok ugyanis meg voltak győződve, hogy valójában most is az angolok ellen rohamoznak. És dicsőreittel kell hozzátennem, hogy Önök angolok óvakodva kerülnek minden olyan cselekedetnek, ami e tévedésűnkörül felvilágosíthatna bennünket bretonokat!”

„Nem” először keltik halálhíret. Két éve a Népszövetség tavaszi gyűlésekor Párisban, isten tudja hogy, az a kőszó hír kelt szárnyra hogy Briand Oembes merénylet áldozata lett. A hirt Genfi telefonálták a szerkesztőségek és tudósították almából verték fel Briand-t.

SELECT mozgó
Balalajka
főszerepben Florence Vidor

„Hogy felöltök-e?” — mondta az ágyban ébredező politikus — „Még nem, mint Mtjak. Hiszen, ha megölnek, a Bourbon-palotában egyhangú lenne a gyász. És meg van írva, hogy nekem unanimité-t a Bourbon-palotában értem nem szabad...” Ma kissé más a helyzet: ha Briand visszavonná, lesz néhány ember, aki ennek örülni fog.

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkásait foglalkoztathassuk, ha tehát

olcsó és jó butort

Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akár vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár rt.

hatalmas raktárait. Hitelekpes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Tavaszi-Márciusi

BAK DREHER sörök DACIA

Sznt. György

M teg vol
Mos tartott san tünt jogászg tria a ne Magyar
Az ré
Bom
SZO csiolt és Emberét tésben a merényl a merén segélyez
A B
(BUCC és a „Pó iék. A t mütán ismeretes is bevált lások an BER május 11 ciorország kölcsönk minden A megd az utolsó állampap iránti ke zőbb me
Má Mos
Ujabb
(Berlin, német főv lentések s

A bukaresti repülőmintavásár kiállításának több mint ötven százaléka erdélyi és bánati

Stefan Cerkez dr., a kereskedelmi és iparkamarák szövetségének elnöke nyitotta meg a harmadik repülőmintavásárt

(Bucuresti-Bukarest, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szombaton délelőtt nyílt meg Bukarestben az Academia-uccában lévő Liedertafel-teremben a harmadik román repülőmintavásár. A repülőmintavásár intézményét, mint ismeretes, dr. Stefan Cerkez elnök kezdeményezésére a kereskedelmi és iparkamarák országos szövetsége hívta életre két évvel ezelőtt. Azzal a rendeltetéssel, hogy a kiállítás technikájának leegyszerűsítése révén lehetővé tegye az ország ipari termékeinek egy beföldön, mint elsősorban külföldön való propagandáját. Ennek a programnak megfelelően a kereskedelmi és iparkamarák országos szövetsége által létesített repülőmintavásár az elmúlt évben meglátogatta Kolozsvár, Temesvár, Nagyvárad, Arad, Marosvásárhely, Brassó és Nagyszeben városait, valamint az ország más fontosabb gazdasági centrumát, azonkívül pedig sikeresen vett részt Románia képviselőiben a milánói és szaloniki nemzetközi mintavásárokon is.

Ezúttal a harmadik kiállítást rendezte meg a repülőmintavásár és ennek a kiállításnak az ad különösebb jelentőséget, hogy mintegy 500 kiállító cégnek több, mint 50 százaléka Erdély és Bánát iparát reprezentálja. Iparágak szerint csoportosítva a következő fontosabb cégeket említjük meg:

Élelmiszeri ipar

Élénk feltűnést keltett a megjelent nagyszámú közönség körében a temesvári Diamant-malacgyár cikkei, a brassói Czeli Károly-csoport Kokelperle borai, a Franck Heinrich & Söhne pótkávégyár produktumai, a Grivita-csokoládégyár, a brassói „Hess” Első Erdélyi Bonbon- és Csokoládégyár, a temesvári Kandia-csokoládégyár, a temesvári Kimmel J. & Co. r. l. kőgyár, a nagyszebeni Lica-élelmiszergyár, a bukaresti Mott & Fils-pezsőgyár, a brassói Stollwerck Testvérek csokoládé- és bonbongyár, kolozsvári Unirea cukorkagyár, a bukaresti Zamfirescu-csokoládégyár, a bukaresti Suchard-csokoládégyár izléeses gyümölcsével. Különösen tetszetek a közismert bukaresti Otto Gagel biszkvitgyár izletes tejsüteményei, a melyek országos hírnévként ürvendnek.

Textilipar

Az ország lefejlettebb iparága foglalja el a repülőmintavásár kiállításának aránylagosan legnagyobb területét. A kiállító cégek tömegéből kiemeljük az Aradi Textilipar gazdag és szemléltető anyagát, továbbá a temesvári Gyapjuipar Rt. változatos és nagyon szépen, szakszerűen összeválogatott mintagyűjteményét, továbbá az Industria Textilă Bukaresti postógyár, a Cerkez Stefan kötszőgyára, a temesvári Dobos Sámuel vatta és kötszergyár, a temesvári Fidepa szallag és csipkegyár, az aradi Fita trikotázgyár, a kitűnő hírnévként ürvendő

nagyszebeni Gromen és Herbert posztógyár, a temesvári Herzog Péter mechanikai szövőgyár, a nagyszebeni Hemper és Schere trikotázgyár, a temesvári Igiena ipari festőde, a kolozsvári Industria Textilă gyár, a brassói Kindlein gyermekruhagyár, a brassói Prejmar S. A. gyapjuipari vállalat, a bukaresti Sighisara selyemszövőgyár, a temesvári Silk-selyemszövőgyár, a temesvári Standard harisnyagyár, a temesvári Textillina-textilgyár, a kolozsvári Erdélyi Szövőgyár, a nagyszebeni Union posztógyár, a brassói Wilhelm Scherg et Co. és a brassói Wilhelm Tellmann posztógyárak, valamint a kolozsvári Dibela-kötőszövőgyár izléeses gyártmányait.

Bőripar

A bőripari vállalatok osztályán a kolozsvári Renner Testvérek et Comp. Bőrgyára Rt. vezet. Nagy feltűnést keltettek a nagyváradai Derby és Primus cipőgyárak, a temesvári Filt cipőgyár, a nagyszebeni Herma szép és izléeses gyártmányai, továbbá a nagyváradai Carmen, a temesvári Astra cipőgyárak anyaga. A bőrgyárak közül kiállítottak meg a megyesi Karres Sámuel és Fiai, valamint a bukaresti Mocionutó J. cég. Ebben a szakmában általában Erdély és Bánát dominál a mintavásáron. Milker Paul gyönyörű bőrdíszműveit általános tetszést arattak.

Faipar

Erdély és Bánát faiparát összesen a következő cégek képviselik a kiállításon: Mundus és Borlőorményesi Faipari Rt. Karánsebes, Czeli et Seimen botorgyár Brassó, a temesvári Babylon (Rosenthal Zsigmond) sámitagyár és a temesvári Prota képkőgyár. Az egész kiállítást egyébként a Foresta Romană anyaga dominálja.

Vegyipar

A fontosabb kiállítócégek között feltűnően a bukaresti Legrain (M. Aizic et J. Moscovitz) parfüm és toalettszappangyár vezet. Ugyancsak szép anyaggal szerepel a brassói Amphora gyógyvegyészeti gyár, a nagyváradai Dacia kozmetikai cikkei gyára, a temesvári Diana menthol sóborszeszgyár, az aradi Baeder parfümgyár, a temesvári Khasana parfümgyár, a temesvári Leda vegyészeti gyár, a temesvári Grozit aszfaltgyár, a brassói Schmolli Pasta cipőkrémgyár, a brassói Kessler A cipőkrémgyár, a brassói Lux lakk- és festékgyárak.

Vas- és fémpar

Az ország másik vezetőiparát a következő fontosabb cégek képviselik a mintavásáron: Astra vagon és motorgyár Arad, dr. Jeszenszky kolozsvári szilfonfejgyára, a temesvári Dura elektrotechnikai gyár, az Energia villamosági készületek gyára, a kolozsvári Fix lakatgyár, a nagyszebeni Hess Viktor mérleggyár, a brassói Sole Jakob emailtáblagyár. Külön látványossága a kiállításnak

az aranyosgyéresi Industria Sarnei gazdag anyaga, továbbá a megyesi Intreprinderile Industriale szerszám- és evészkészítőgyár, Kohn József aradi jégcsékrengyára, a temesvári Lumina kandélszülékgyár, a galaci Mustad O. Fii szeggyár, a szatmári Prinz Testvérek vasöntőde és gépgyár, a brassói Radio Technica, a nagyszebeni Redtenbacher Simon acélkészítőgyára, a brassói Runomi löszerszámgyár, a kolozsvári Sphinx fémáru gyár, a marosvásárhelyi Transilvania armaturagyár, a szatmári Unio Vagongyár, a megyesi Westen zománcedénygyár, valamint a Resitzai hatalmas anyaga.

Tégla- és üvegyipar

A legnagyobb tetszést aratták a szombolyai Bohm cserépgyár, a lugosi és maroszentimrei Muschong-légáru gyár, a kolozsvári Iris porcellangyár, ugyancsak a temesvári Columbia tükörgyár, Losch József tonestii üvegyára, a Tordai Üveggyár és a szombolyai Treis cserép és légáru gyár produktumai.

Grafikai és díszműipar

A gazdag kiállítási anyagból ki kell emelni a Franciaországba is exportáló marosvásárhelyi Aragonit-művek művészeti díszáru gyárát, a Zernesti Cutilozoggyár, a brassói Astra Mill papirkonfekciógyár, a temesvári Exact tanszergyár, a nagyváradai Sonnenfeld Adolf Rt. nyomdai műintézet és a brassói Unirea birképzéti vállalat anyagát.

Kolozsváron átalányban akarják szedni a városi értékvámokat

Tízmillió lej jövedelemre számít az ad valorem-illetékekből

(Cluj-Kolozsvár, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsvár városi tanácsa a minimálisra leszállított városi költségvetés kiegyensúlyozása érdekében az utóbbi időben újra tanulmány tárgyává tette a pótdadó törvényt (Legea maximului), amelynek negyvenkilenc adóneve közül a városi tanács állandó választmányának több tagja az ugynevezett „ad valorem” áru behozatali és kiviteli illetékek életbeléptetését javasolta.

Az új illetékrendszerre vonatkozólag több véleménynyilvánítás hangzott el, amelyekből megállapítható, hogy a város jövedelme az „ad valorem” illeték életbeléptetése által 10 millió lejjel gyarapodna s ezáltal egyelőre meg is oldódna a város költségvetésének nehéz és súlyos problémája.

Az „ad Valorem” illeték, amelynek alapján a város adóközegei 131 százalékkal illetéket vetnek ki minden a város területére behozott és a városból elszállított áruira — az áru értéke után — sokkal több nehézséget von maga után, mint ahogy ez első látásra feltűnik. Attól eltekintve, hogy elkerülhetetlen lesz egy és ugyanazon árunak kétszeres sőt többszörös megadóztatása az új illetékrendszer gyakorlati keresztülvétele számos zaklatásra sőt visszaélésre is alkalmat fog nyújtani. Valószínű, hogy nemcsak a vasuton és postán érkező valamint szállítandó árut fogják megadóztatni, hanem arra az áruira is ki fogják róni az „ad valorem” illetéket, amelyet vidéki kereskedők kocsin, autón, avagy más járműn fognak behozni, vagy elszállítani első, avagy viszonteladásra. Számos visszaélésre ad alkalmat az is hogy nem lehet teljesen pontosan körülírni az adóközegek hatáskörét sem: azt hogy melyik az az áru azaz érték, amely számitásba jöhet. Kérdés vajon megadózhat

Bányalpar, gyógyvizek

A május 19-én megnyíló országos balneológiai kiállításra való tekintettel aránylag kevesen képviselték most magukat a számtalan gyógyvíz-cégek közül. A nevezetesebbek közül megemlíthjük a Borszéki Borviz, a brassói Matild-víz, a Buziási Phoenix-víz szemléltető anyagát. A bányatermékek kiállításán Erdélyből egyedül a Lupeni kőszénbánya szerepel.

Vegyés

Élénk figyelmet vont magára a nagyváradai Celluloid-fogkefégyár, a kolozsvári Gutermann Testvérek ortopédickek gyára és a Rippner Farkas nagyváradai praktikus, szép cikkei.

A kiállítás megnyitására megjelent dr. Stefan Cerkez, a Kereskedelmi és Ipar-kamarák Szövetségének elnöke Christodorescu vezérigazgató, több kereskedelmi kamarai elnök, valamint a fő város ipari életének több előkelősége, Grigore Alexandru nagyiparos, Aizic, Schwartz, Săra, Mott, Sanft és mások. A megnyitóbeszédet dr. Stefan Cerkez tartotta majd C. A. Botez főtitkár kalauzolta végig a megjelenteket a kiállítás egészére szolgáló tágas termekben, amelyek aránylag kis helyen, de rendkívül praktikus és tisztes formában felelnek az ország egész ipari termelését.

A mintavásáron több, mint 500 kiállító vesz részt, tehát közel kétszerannyi, mint tavaly. Egy-két iparágat kivéve, az összes gyárak, ipari üzemek termékei üveglappal bíróított, fiókszerű szekrényekben láthatók, amelyek sorban vannak egymás mellett elhelyezve. Így természetesen hiányzik a kiállításból a helyhez kötött mintavásárok grandiózus volta, ezzel szemben viszont a minták praktikus elhelyezése nemcsak a szakértők, hanem a laikusnak is könnyen áttekinthető képet nyújt a különböző termékek minőségéről és értékéről.

(Cluj-Kolozsvár, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A teken kereskedelmi és kommunista István ujsá...

napon át a nében. Egész politikai morfológiai tel... vel halott... nem is hív... mincnyé... éltt magá... sztrájkja m... rekordok s... nokba szok... gyevez, hog... a nemet T... olasz Merla... énekest.

Fóris István és — eszik... fogadni a... hogy megk... számára, m... napos kopta...

Mikor bel... lába, ahol... mára bulor... gyulásáig, I... vakkal fog... — Tul... gent...

As... kop...

Belépünk... hever a pa... szük észre... Mikor a kó... raumiára, n... tett. Hatalm... kemény von... landóan mo...

Árban, u... minőségben

„IDE... térti és ad... átváltás t... szerint, gyár... Banco é... Minden ka... mes ajándé...

Szováta-fürdőn

Villa Speranza

uri panzio

Szováta-fürdő

a kitűnően ismert Szováta-panzio a villa SPERANZA-ban, lényeges átalakításokkal, ezidén má...

junius hóban megnyílik.

Elismerten elsőrangú konyha, csukott veranda. Bejáró vendégeknek külön étterem. — Felvilágosítással és kívánatra prospektussal szolgál, előjegyzést elfogad dr. Brausz Józsefné kirabbiné, Dicsosmartin (Dicsoszmárton)

Hirdessen az Uj Keletben

gyvizek

...országos bal-
való tekintettel
...letik most ma-
...vizek-cégek közül.
...megemeltük a
...: Matill-viz, a
...léltető anyagát.
...asán Erdélyből
...abanya szerepel.

...magára a nagy-
...yar, a kolozs-
...k ortopédickek
...sas nagyváradi

...megjelent dr.
...Celmus és Ipar-
...el.cke Christo-
...bb kereskedelmi
...a főáros ipari
...Gregore Ale-
...Schwartz, Sa-
...ok. A megnyitá-
...z tartotta majd
...uzolta végig a
...éjára szóló
...k aránylag kis
...staus és tetsze-
...az ország egész

...mint 500 kiállí-
...két-szerannyi,
...ágat kivéve, az
...mek termékei
...szerű szeker-
...ek sorban van-
...yezve. Így ter-
...kiállításból a
...rok grandiózus
...zont a minták
...csak a szakér-
...könnyen átte-
...különböző ter-
...térkérdől.

ban
osi

prem-

...zött az az áru,
...számlálatra vá-
...ben; a nem új
...stb.

...rendszer leve-
...rencses ötlet,
...s jövődelmet
...másképp el-
...at, akik ahe-
...klátásoknak és
...magukat, in-
...vadásárlásukat,
...nt jelent a vá-

...rendszer beve-
...ebb tiltakozást
...ugyanis csak
...akorlatilag az
...er alkalmazá-
...nek a kereske-
...reskedők sem-
...rendelkeznek
...kisebb tisztvi-
...zleti titkaikat,
...rokat okozhat-
...ték be egyéb-
...ereskedők egy-
...at, amelynek
...asonló módon

...választmányá-
...azt az eszmét,
...ének fejében a
...senek. Ezzel
...alést és zak-
...n az ad vá-
...rye, amelyet
...yi városban

Arban, ujdonságokban,
minőségben utolérhetetlen az
„IDEAL” női kalapszalom
C. Reg. Ferd. S.
Férfi és női kalap formák, alakítások, szalma
átvarrás 4 óra alatt a legújabb divat
szerint, gyári árban készülnek. **Eredeti
Banco és Panama modellek**
Minden kalapvető kelle-
mes ajándékban részese!

Keletben

A koplalás erdélyi rekordere elmondja a harmincnégy napos éhségstrájk impresszióit

Fóris István jobban félt az evéstől, mint a koplalástól

(Uj-Kolozsvár, május 14. Az Uj Kelet tud.) Az erdélyi olvasóközönség he-
teken keresztül növekvő érdeklődéssel figyelt az éhségstrájkot, amelyet a kommunista agitációval vádolt Fóris István újságíró folytatott harmincnégy napon át a kolozsvári hadbíróság börtönében. Egészen függetlenül az eset politikai momentumaitól, tisztán mint fiziológiai teljesítmény a szenzáció erejével hatott, hogy valaki, aki még hozzá nem is hívatásos koplaloművész, harmincnégy napon keresztül ne vegyen ételt magához. Fóris István éhségstrájkja már beletartozik ama koplalási rekordok sorozatába, amelyek a lexikonokba szoktak belekerülni. Fel van jegyezve, hogy az olasz Succo 30 napig, a német Tanner 40 napig, az ugyancsak olasz Merlati pedig 50 napig bírta az éhezést.

Fóris István öt napja szabadlábon van és — eszik. Érdekesnek tartottuk meglatogatni a koplalás erdélyi rekordert, hogy megkérdezzük tőle, mit jelentett számára, mint élmény, a harmincnégy napos koplalás.

Mikor beléptünk a kis Rákóczy uti vil-
lába, ahol a Bukarestben lakó Fóris szá-
mára bukorozott szobát béreltek felgy-
nyúság, fiatal felesége ezekkel a sza-
vakkal fogad:

— Tulcs minden veszélyen a bete-
gem!

Az evés veszélyesebb, mint a koplalás

Beléptünk a beteghez, aki felöltözött
hever a pamlagon. Meglepetéssel ves-
szük észre, mennyire javult az állapota.
Mikor a kórházból kiszállították, inkább
raumiára, mint élő emberre emlékezte-
tett. Hatalmas termetű ember, barna,
kemény vonású férfiarc, amely most ál-
landóan mosolyog. Hirtelen arra gondo-
lomban mosolyog. Hirtelen arra gondo-

lunk, hogy Fórisnak most újra meg kell
tanulni mosolyogni, gyakorlatlan benne,
bizony sokáig nem gyakorolta.

— Már nincs semmi bajom — mon-
ja az üdvözlés után — nem ártott meg
az evés

— Inkább a koplalás — feleljünk — az
jobban megártott Önnek

— Ne higgye — feleli — a koplalás
alatt nem érhetett semmi baj. De most
könnyen megbetegedhetem és akkor a
legyengült szervezet nem bírja el. Aki
sokáig nem eszik, az ne a koplalástól
féljen, hanem attól, hogy azután majd
enni kell.

Nem is érezte az éhséget

Megkértük Fórist, mondja el, milyen
az éhségstrájk.

— Higgye meg, most, hogy már tud
vagyok rajta, nem is gondolkozem
olyan tragikusan felőle. Mindenki ismeri
az éhség érzetét, mindenki, aki eszik.
Éppen az éhségstrájkoló ember érzi a
legkevésbé. Az első két napon éhes
voitam. A harmadik napon már éhsé-
get sem éreztem, még csak nem is szédül-
tem az éhségtől, mint ahogy azt minden
józan polgár mondani szokta, ha a fe-
lesége egy órával később készíti el az
ebédjét. Különösen ha az embert erő-
sen foglalkoztatja valami, mint engem a
fogvatartásom, alig gondol rá. Valószí-
nű, ha az éhez ember elkeveredtem
arra gondol, hogy nincs mit ennie, ak-
kor az éhség a legszörnyűbb kín a vilá-
gon, de ha valaki értatlanságának iga-
zolására csinálja, agymunkája teljesen
arra a két szóra koncentrálódik, hogy
„ártatlan vagyok”

„Az ember egészen összehuzó-
dik

— Aztán folytatta olyan kifejezéssel
arcán, amely visszatükrözte, hogy mi-
lyen élvezetet okoz neki ez a téma —
csak az ötödik-hatodik napon érez erős
gyomorfájdalmakat az ember. Görcseim
próbáltam csillapítani, míg el nem mu-
lottak. De néha ez rendkívül fájdalmas,
az az érzésem volt, hogy minden meg-
kicsinyedik bennem, összehuzódott a
gyomrom, és ezt az összehuzódást én
percről-percre éreztem is.

— Ettől kezdve aztán napról-napra
gyengültem. Nagyon gyakran — elszédül-
tem, különösen a strájk huszadik napja

után. A szédülések ekkor még nagyon
rövid ideig tartottak, egy-egy percig
mindössze. Azonban rendkívül erős volt
az agymunkám, fantáziám roppant in-
tenziven működött. Mondhatom, egy
pillanatra sem unatkoztam. Az éhség-
strájk nem unalmas dolog. De elismerem,
hogy nem is szórakoztató

— Csak ilyen erős fizikumú ember
tudja megcsinálni — jegyezte meg elra-
gadtatva a felesége.

— Az igaz, hogy nagy testi erejű em-
ber vagyok — folytatta Fóris, — egy
gyöngébb szervezet husz napnál aligha
bírná tovább. Hála Istennek, az én nyolc-
vanöt kilós testsúlyomból volt huszonöt
kiló nélkülözhető. De egy hatvan kilós
ember már nem fogyhat huszonöt kilót.

A harmincadik nap felé

— A harmincadik nap felé a szédülé-
sek egyre gyakoribbak lettek. Gyakran
órákon keresztül feküdtem eszméletle-
nül. Néha a feleségem, aki minden de-
után feljött hozzám, érintetlenül találta a
cigarettaárcámot, ami azt jelentette,
hogy egész nap eszméletlen voltam,
vagy pedig annyira gyenge, hogy nem
tudtam semmire gondolni. Abszolúte
nem gondolkoztam, tehát a cigaretta
megkivánását sem éreztem. Ebből az ál-
lapotból csak akkor tértem magamhoz,
egy két napra, amikor fényesíttek, hogy
mesterségesen fognak táplálni. Akkor
erőt vettem magamon. De csak rövid
ideig tartott, újra visszaestem, beszélni
sem tudtam, csak nagyon halkán, szin-
te nem is hallotta az ember. Aztán mind
rosszabbul és rosszabbul kezdtem érezni
magam. Annyira elgyengültem, hogy
kámfor injekciókkal tápláltak, ezt a szert
pedig csak végretehető alállításához és
hasonló műveletekhez való erőgyűjtésre
szokták befelekedezni a haldoklóba.
Eszert én is haldokló voltam

Akkor rekordot javítottak

— Ön ilyenformán az éhségstrájk
rekordere — vetjük közbe.

— Dehogy is vagyok rekordere. Max
Goldstein több mint két hónapig éhség-
strájkolt. Ő bele is halt. Aztán volt még
egy román terrorista, aki több mint két
hónapig strájkolt, azt azonban mester-
esen etették heteken keresztül.

Fórisné kiment ebédet hozni, mire Fó-
ris elégedetten mondja:

— Ma már ottom egy kis darab piri-
tolt kenyeret is. De még az evésnél is
jobban esik ez...

— És egy hatalmasat nyújtózkodott a
pamlagon. A felesége már hozta az ebé-
det: egy kis tányérban forró rizskoch
gőzölgött, borsátó volt ráöntve.

— Jóétvágyat kívánok — mondom a
bucszásnál. Fóris komolyan veszi a jó-
kívánságot.

— Hát bizony nem szeretnék még egy-
szer harmincnégy napig éhségstrájkol-
ni...

— És ezzel olyan kézfogással, amely egy
éveken keresztül fulláplált embernek is
becsületére válna, megszorította a keze-
met

Barzilay István.

A temesvári konferencia vendégei

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség
központi irodája nagy előkészületeket
tesz a június 3-5-én Temesváron meg-
tartandó VIII. erdélyrészi konferenciára,
amelyen ezúttal is az általános cionista
és palesztinai problémák megtárgyalása
mellett a romániai zsidóság politikai,
gazdasági és kulturális kérdései is napi-
renden lesznek. A Szövetség meghívta a
konferenciára a bukovinai, regáti és
besszarabiai testvér szervezetek képvise-
lőit is, akik közül különösen dr. Mayer
Ebner megjelenésére lehet számítani. Je-
len lesznek azonkívül Adolf Bernhard, a
romániai Legfelsőbb Cionista Tanács el-
nöke és Silberbusch Julian tanár vala-
mint, dr. Mibascban Bucurestiből.

Az Executive képviselőre dr. Kurt
Blumenfeld, a németországi zsidóság is-
mert vezető egyénisége nyert meghívást.

A Szövetségnek az az intenciója, hogy
miként Max Nordau idejében a világ-
kongresszuson szokásban volt, az erdélyi
konferenciákon is arra hivatott szemé-
lyiség ismertesse a zsidóság jelenlegi lei-
vését a világon. Erre dr. Nachum Gold-
mann a Lexicon Judaica világszerte be-
csült tudós szerkesztőjét, az Erdélyben is
ismert publicistát és zsidó politikust,
Berlínből hívta meg.

Hogy minél nagyobb számú delegátus
vehessen részt a konferencián, a Kisin-
tőbizottság legutóbbi ülésében úgy ha-
tározott, hogy azok a csoportok és vá-
lasztási kerületek, amelyek május 20-ig,
vagyis a delegátusválasztás napjáig, a
folyó évi szeptemből nagyobb szám eladá-
sáról tesznek jelentést, mint amennyi az
elmúlt évben volt a központi választási
bizottság ennek megfelelő nagyszámú
delegátust fog az illető csoportnak táv-
tratilag elismerni. Továbbá elhatározta,
hogy azok is választhatók és választók a
VIII. konferenciára, akik csak az idei
szeptember megválasztását igazolják.

Értesülésük szerint a temesvári kon-
ferencián bizottság Temesváron a lehető-
ség szerint igyekezni fog összehívni a dele-
gátusok számára ingyen felajánlott lak-
kásokat, hogy a delegátusok kiadásait
ezzel a tétellel csökkentse. Kivánatos te-
hát, hogy akik erre igényt tartanak, je-
lentsék azt be a következő címre: **Cionista
Iroda, Timisoara, I. Str. Mercy 2. etaj.**
Az ifjusági elszállásolást a temesvári
ifjusági blokk vállalta, **előzetes bejelentés
esetére**

Mindenkinek érdeke, hogy olcsó harisnya-áruknál meggyőződjön!

Garantált tartó flornarlsnya	Lei 79-
Hibamentes tartós seiyemharisnya	79-
Cérna flornarlsnya	9-
Fludeko cérnaharisnya	110-
Seiyemfényű muslinharisnya	140-
Női giaszkezttyük	210-
Szarvasbőr kezttyük, fehér és sárga színben	280-

Valamint férfi harisnyák, női és férfi cérnakezttyük melyen leszállított árakban
Kötött női kezttyük gyönyörű színekben 1200- felettől feljebb.
Helios Aruház, Fötér 7.
Vidéki megrendeléseket posta- vagy okmánybélyeg beküldése ellenében is eszközöltek

Huszezer lejes életbiztosítást ad az Uj Kelet minden előfizetőjének

Az Uj Kelet elhatározta, hogy egyre növekvő olvasótáborra rokonszenvének ellenszolgáltatásaképpen mindazokat, akik már előfizetőink táborához tartoznak, valamint azok is, akik most lépnek be előfizetőink sorába, kivánságukra

a maga nemében páratlan ajándékban részesíti.

Lehet-e jobb ajándékot adni a mai szomorú gazdasági viszonyok között, mint egy életbiztosítási kötvényt, amely a családfo vállaira nehezédo gondot megosztja? Eppen ezért elhatároztuk, hogy valamennyi előfizetőnknek, akik előfizetési hátralékban nincsenek, valamint azokat, akik újolag lépnek be előfizetőink sorába,

A Fonciera Általános Biztosító Részvénytársaságnál

Románia egyik legjobb bonitású és egyik legmegbízhatóbb biztosító intézeténél, amelynek egész Romániára szóló központja Kolozsváron van a sorsetási és népbiztosítási osztálynál

huszezer lei összeg erejéig bebiztosítjuk.

Ennek a biztosítási módnak előnyei közismertek. Orvosi vizsgálat nélkül, mérsékelt havi díjazásért, a biztosított tőke azonnal kifizetetik nemcsak a biztosított halála esetén, vagy a biztosítási időtartamuk, husz évnek lejártakor, de

minden hónapban kisorsolják a kötvények arányos részét és a kisorsolt kötvények tulajdonosai nyomban megkapják a biztosított tőke teljes értékét, vagyis 20,000 leit.

Ötven éves korig orvosi vizsgálat nélkül, bárki megkötöheti ezt a biztosítást, melynek eredeti feltételei szerint a kötvény-illeték 40 lej, a befizetendő havi díj pedig 84 és 102 lej között váltakozik, a biztosított életkora szerint. Aki azonban már az Uj Kelet előfizetője, vagy előfizetője lesz, azt az Uj Kelet

220, illetőleg 310 lej ajándékban részesíti, úgy hogy a lap előfizetése ugyiszólván semmibe sem kerül.

Ha már előfizetője az Uj Keletnek és beküldi az egynegyedévi előfizetést előre, úgy

az Uj Kelet fizeti ki a biztosítási kötvényilletéket, valamint az első és hatodik hónapban esedékes részletet. Annak a régi előfizetőnknek, aki egyszerre egy félelvi előfizetési díjat küld be, kifizetjük kötvényilletékét, valamint első, hatodik és kilencedik hónapban esedékes díját, vagyis a kötvényilletéken kívül három hónapon keresztül az Uj Kelet vállalja a biztosítási díjletelek befizetését.

Aki még nem előfizetője az Uj Keletnek, annak **nem szabad elmulasztani a most kínálkozó alkalmat és már azonnal be kell lépjen előfizetőink sorába**

mert ezzel nemcsak a legjobb erdélyi lapot szerzi meg magának, de kötelességét teljesíti családjával szemben és szerencsés esetben már néhány havi díj fizetés után is, ha a kötvényt kisorsolják, megkapja a teljes biztosított összeget.

Annál könnyebben megkötöheti mindenki ezt a biztosítást, mert új

előfizetőinknek is megadjuk ezt a páratlan kedvezményt. Ha az új előfizető az egynegyedévi előfizetési díjat beküldi, úgy neki is kifizetjük kötvényilletékét, valamint az első és a hatodik hónapra esedékes díj összegét. **Tehat háromszázhusz lej előfizetést díjból kettőszázhusz lejt a FONCIERA BIZSOSITÓ TÁRSASÁGNAK fizetünk be előfizetőnk javára és így**

mindössze száz lebe kerül az Uj Kelet negyedévi előfizetése.

Az új előfizető azonban egy félelvi előfizetést küld be, annak még nagyobb kedvezményt adunk, mert a kötvényilletéken kívül kifizetjük helyette az első, hatodik és kilencedik hónapokra eső díjrészteteket, vagyis összesen háromszázhusz lejt és így

az Uj Keletet az első negyedévben mindössze tíz lejért kapja.

Senkinek sem szabad tehát elmulasztania ezt az alkalmat. **Még ma vágja ki idemellékelt szelvényünket, küldje be negyedévi vagy félelvi előfizetési díját és**

nemcsak a lapot kapja meg napról-napra, de teljesen ingyen, rögtön kézhez veszi kötvényét is, melyben a kötvényilleték, és az első hónap díja nyugtázva van.

Ha a negyed, illetve félelvi előfizetési díjat küldte be, a harmadik és hatodik hónapokban, illetve a kilencedikben nem kell pénzt küldöni a biztosító társaságnak, mert ezekben a hónapokban, az Uj Kelet fizeti be ön helyett a díjat és automatikusan, minden fizetés nélkül kapja meg a szaldirozott nyugtát róla.

Fizessen elő tehát még ma s a mellékelt szelvényvel jelentse be igényét az ajándéokra.

Itt közöljük a szelvényt, melyet azoknak, akik a biztosítási kedvezményt igénybe akarják venni, be kell küldeniök és annak alapján a Foncierával felvételjük az ajánlatot, melynek fent körülírt kötelezettséggel bennünket terhelnek.

Az Uj Kelet felhívása és ajándéka alapján biztosítási kívánom magamat a

Fonciera Általános Biztosító

sorsolási népbiztosítási szabályzata szerint huszezer leje

Kelt _____ 1928 _____

Név _____

Foglalkozás _____

Lakhely _____

Pontos cím _____

Olvasható írást kérünk és teljesen pontos címet

"FRAN

Általános

felel közül

50855 sz. M

51119 sz. W

Ezen összeg

FRAN

Általános

A „Franco

kapcsoló

életbizto

ltás nélk

tartamra

Kérjen

H

Az Uj Kelet a

zsídóság

Főszerkesztő:

Felelős szerke

Az Uj Kelet c

forrás m

—Énekkar

ongresszus

vári kongres

szervez és e

res (szoprant

akiket e célb

kántor szemé

Akik az ének

vétetni, napo

zött jelentkez

dinánd király

emeleten. A

fériiak előny

— Monstre

törvényszéke

széken ma ke

kolozsi közs

községi elől

bünperét. A

mtegy száz

1924-re nyul

Sándorékat

miatt helyezt

egy hat tárg

vári törvénye

ben, de minde

hiányában a

maradt. A sík

nüleg csak h

— Öngyilkos

a szomszédj

lea Victoria

öngyilkosság

Józsefné 65 é

asszony, aki

zött élt, reá

nak segítségé

mészete miatt

szomszédai

ben megtagad

szerencsétlen

asszony afele

tározta, hogy

tének. Tegna

tot ivott és e

lálhorgéseit

dok, akik seg

tak meg vele

ket, akik az

tották a klím

alkalmaztak

ták megment

marólug tette

belső szervez

V

pony

minden cétra

Rárpit

Matracok és b

szövetek, zsinó

rocsiták.

Bosko

Csuj, Strad

T

TÁVIRAT

"FRANCO-ROMANA"

Általános Biztosító Részv. Társ.

felei közül folyó hó 11-én kisorsolt ftak 50855 sz. Moritz Grünberg Botosani Lei 20,000— 51119 sz. Wulanszky Jakab Déva Lei 20,000—

FRANCO-ROMANA

Általános Biztosító R-T. A „Franco Romana” Sorsolással kapcsolatos biztosítási komoly életbiztosítások minden formájában nélkül, 100 lei díjjal, 15 évi tartamra élet- és halálesetre.

Kérjen sürgősen prospektust

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja. Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc. Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

—Énekkart szervez a kolozsvári kongresszusi hitközség. A kolozsvári kongresszusi hitközség énekkart szervez és ezért fiukat és férfiakat keres (szoprán, alt, tenor és basszus) akiket a célból kiképezteme Rabetz főkantór személyes vezetésével. Akik az énekkarba fel akarják magukat véteni, naponta délután 6 és 7 óra között jelentkezzenek a főkantornál, Ferdinánd király-ut 44. szám alatt, az első emeleten. A karvezetésre is alkalmas férfiak előnyben részesülnek.

—Monstre tárgyalás a kolozsvári törvényszéken. A kolozsvári törvényszéken ma kezdtek meg Nemes Sándor kolozsi községi bíró, Pete és Dózsa községi előjárók sikkasztási monstre bűnperét. A hatalmas pör, amelyen mintegy száz tanu vonult fel, még 1924-re nyulik vissza, amidőn Nemes Sándorokat közpénz hűtlenkezése miatt helyezték vád alá. Azóta mintegy hat tárgyalás zajlott le a kolozsvári törvényszék előtt ebben az ügyben, de mindezekig kellő bizonyítékok hiányában a végleges bírói döntés elmaradt. A sikkasztási ügyben valószínűleg csak holnap este lesz ítélet.

—Öngyilkos lett, mert összeveszett a szomszédjával. Tegnap délután a Calea Victoria 35. szám alatti maróluiggal öngyilkosságot követett el özv. Petruc Józsefné 65 éves magánzónó. Az öregasszony, aki szerény körülmények között élt, reá volt utalva szomszédainak segítségére s összeférhetetlen természetű miatt rossz viszonyba került szomszédjaival, akik ennek következtében megtagadták támogatásukat. A szerencsétlen és gyámoltalan öregasszony afeletti elkeseredésében elhatározta, hogy véget vet meggyötört életének. Tegnap délután merőlugoldatot ivott és elvesztette eszméjét. Halálhőrgéseit meghallották a szomszédok, akik segítségére siettek. Tejet itattak meg vele, majd kibívták a mentőt, akik az öngyilkos nőt beszállították a klinikára, ahol azonban hiába alkalmazták gumormosást, nem tudták megmenteni az életnek. A bevett maróluig teljesen szét roncsola a belső szervezeteit.

Vízmentes ponyva, zsák minden célra — eladás és kölcsönzés. Kárpitos kellékek Matracok és huzatok. Atrik-Seegras. Butorszövetek, zsinórok. Spárga-gurtni. Ablakroletták. Kerti és piaci ernyők. Boskovics József Ciu, Strada Regina Maria 18. Telefon 9-10.

—Eljegyzés. Nóta Lórit Ciu, eljegyezte Pollack Benny Newyork (Oherla). Minden külön értesítés helyett.

Moskovits Margitka Fughi (Fugyivársárheiy) és Grósz Jenő Misipeni (Homok) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

—Mussolini fivére a „Popolo D'Italia” cikkében a milánói bombamerényről. Milanóból jelentik: Mussolini fivére a „Popolo D'Italia” a milánói bombamerénnyel kapcsolatban cikkez, amelyben kijelenti, nem igaz, hogy a merénylet megrendezése körül magasállású egyének kesztyűs keze dolgozott, hogy Itália nagy közvéleményét megfélemlítse. Ebben a tevékenységükben külföldről is támogatták őket. A neveket még nem lehet nyilvánosságra hozni, de a rendőrség és a vizsgálat nyomon van e tekintetben is.

—Világszerte tovább pusztít a fagy és az orkán. Rio de Janeiróból jelentik: Tegnap a város fölött borzalmas forgószél pusztított, mely Calma és Parana kerületekben is dühöngött. A forgószél egész falvakat seprte el a föld színéről. Emberben és értékekben is nagy károk vannak. —Milanói jelentés szerint az Appenineken és az Umbriai hegyekben tegnap havazás volt. A Tiberis folyó kiáradt medréből és elöntötte a perugiai síkságot. Nápolyban tegnap orkán pusztított.

—Minden nagyobb áruház postát kap Berlinben. Berlinből jelentik: A birodalmi postaiügyi minisztérium azzal a tervvel foglalkozik, hogy minden nagyobb berlini hotelben, áruházban, bankházban és nagyobb üzletben postafiókokat állít fel. Ezek a fiókok nemcsak leveleket és pénzeket vehetnek fel, hanem az eddigi diszpozíciók szerint kisebb csomagokat is. A fiókok felállítását kérvényezhetik mindazok a cégek, amelyek nagyobb vevőközönség fölött rendelkeznek. Azonban csak a minden tekintetben megbízhatók kaphatnak engedélyt. A cégek tartoznak gondoskodni a postai kezelésről és saját személyzetükkel tartoznak ellátni a szolgálatot. A postai igazgatóság fentartja azonban magának a jogot, hogy a személyzettől kezelői vizsgát követeljen.

—A szerencse utjai sokszor csodálatosak! A nagy jutalmat, 12 millió lejt a multkor oly ember nyerte, aki csak egy sorsjegyet vásárolt. Az új sorsjátékhoz a sorsjegyek ára: 1/1—800, 1/2—400, 1/4—200 lej. A népszerű bank Fritz Dörge Wien, I/C. Kärntner Strasse 43., az összes megrendeléseket biztos és diszkrét módon azonnal elintézi.

Sok kis nőcske mit sem sejtő, Elcsufítja májfolt, szeplő. A „Gyopár Crem” elmulasztja, Gyopár szappan elriasztja. Ki nem használja, el sem hiszi, Pedig így van! MARSÍ GIZI

Teszler posztó nagyáruházában Nagy választék szövött és bélésárunkban Főpostával szemben

—Mint halljuk, a népszerű Fritz Dörge bank Wien, I/C. Kärntner Strasse 43., legutóbb ismét tekintélyes nyerevényeket fizetett ki olvasóinknak. Az új sorsjátékhoz a sorsjegyek ára: 1/1—800, 1/2—400, 1/4—200 lej. Megbízhatókat feltétlen biztos és diszkrét módon azonnal teljesít.

—Tüntető sztrájkot rendeznek a budapesti kereskedők az indokolatlan üzletbémérések miatt. Budapestről jelentik: Tegnap a budapesti kereskedők a legújabb indokolatlan üzletbémérések miatt nagygyűlést tartottak és elhatározták, hogy e hét végén egy délelőtti tüntető sztrájkot rendeznek és küldöttséget vezetnek Bethlen miniszterelnökhöz, valamint Vas József miniszterhez, akiktől a kormány védelmét fogják kérni a házbérszóra ellen. Ha a kormány nem változtatna a helyzeten, ugy a Váci-uccában 60, a Király-uccában 150-nél több kereskedő lenne kénytelen augusztus elsején bezárni üzletét.

—Vészi József is bekerül a magyar felsőháza. Budapestről jelentik: Ismeretes, hogy a kormány kinevezett felsőházi tagok létszámát még nem töltötte be. Politikai körökben úgy hírlik, hogy a kormány Vészi Józsefet, a „Pester Lloyd” főszerkesztőjét és Belatini-Braun Arthurt nevezi ki az üresedésben lévő felsőházi tagságra. Belatini a kereskedelmi és ipar kamara tagválasztásának megsemmisítése előtt már tagja volt a felsőháznak.

—Egy veszett juh egy egész községet izgalomban tart. A Kolozsvár közelében fekvő Tordaszentlászló községben tegnap dr. László Tibor megyei állatorvos konstatálta, hogy nyolc nappal azelőtt egy vesztségben levő beteg juhot lötek le, megették a húsát, azelőtt pedig ugyanennek az állatnak körülbelül száz ember használta a tejét. A hatósági állatorvos első intézkedése az volt, hogy a község nyáját megvizsgálta és elkülönítette. Azután megállapította, hogy Takács István földműves egy bányát, amelyet a veszett juh megharapott levágott és héttagú családjával előgvasztotta. Minthogy a veszett állatok húsának és tejének élvezete fertőzéssel járhat, elrendelte, hogy mindazok, akik használták a tejet és akik a veszett állat húsát ették, beszállítsanak a Pasteur intézetbe. Körülbelül száz embert kellett ilyen módon beoltni. Ezenfelül a vármegyei főorvos, dr. Basiota, elrendelte még, hogy az egész község lakosait a leghatározottabb orvosi ellenőrzés alatt tartsák.

—Az Ezra nyilatkozata. A Noar legutóbbi száma egyik cikkében az Ezraival és az Ezra és Barisszia közötti helyiségaifférral foglalkozik. Ez az ügy egy res judicata, amelyben az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke a cikk megjelenése előtt már ítéltékett és a legteljesebb elégtételt szolgáltatva az Ezrának és vezetőinek, de különösen dr. Szőnyi Gézának, akit hivatalos kötelességének hiúséges teljesítése miatt éri a cikkirő részéről teljesen indokolatlan támadás. Ezért fölöslegesnek tartjuk a gyűlölködő fordítások sorozatából álló cikkre érdemben válaszolni. Mivel azonban a cikk olyan a cionista közéletben még soha nem használt tónusban van megírva, amely alkalmas az erdélyi cionista mozgálmában a személyes inzultások romboló kultuszát meghonosítani, kijelentjük, hogy mi erre az utra, e provokálás után sem fogunk tévedni és csak annak megáhpítására szorítkozunk, hogy az aláírással el nem látott cikket Otszkalay János írta. A Brit Hangoar Ezra vezetősége.

VIDEKI EREDMÉNYEK: Temesvár. A régenstanács látogatása alkalmával a Temesvár—Resica válogatott mérkőzés zajlott le amelyet a Kínizsi nélküli játékos temesvári válogatott 6:1 (2:1) arányban nyert meg. Arad. Gloria—Olimpia 4:0 (2:0). AMTE—Voința 0:0. bajnoki mérkőzések. Nagyvárad. Amaleure—NSC (Nagy-szalonta 1:1 (1:0)).

SPORT A kolozsvári bajnokság vasárnapi fordulóján a Haggibbor és a KAC súlyos vereséget szenvedtek Budapesten a Hungária legyőzte a Ferencvárost

A vasárnapi mérkőzésekről megállapíthatjuk, hogy a várakozáson alul maradtak. Kétségtelen, hogy ebben nagy szerepe volt az esős szélnek is, tényként azonban azt szezeghetjük le, hogy a váró meglepetések és izgalmak teljesen elmaradtak.

Universitatea—Haggibbor 5:1 (4:0) A Haggibbor együttesében a védelem az első negyedórában elfogódottan játszott. A fedezetsorban ezúttal is Ordentlich emelkedett ki, Márk végig, Zelig II, csak a második féldélben volt jó. A csatársorban Farkas finom technikai érzéssel, de erélytelenül irányított. Gólt eredményező akciója pompás volt. Szilágyi és Krausz tehetséget árultak el, míg Weisz kevésbé.

A meccs U támadásokkal indult, Fren-tiu már a 2. percben váratlanul gólt lő. Utána Tarant három Haggibbor játékos is lefut, beadását Marschall szépen be-lövi. Ez a két gól az U érdeme volt. A 8. perctől a Haggibbor Klein nélkül játszik, aki Giurgiuval összeütözik, megsérül és kiáll. A 15. percben kavardás a Haggibbor kapu előtt, Neumann kapus védődés közben megsérül, az ötösön fekvő maradv. társai élesztergesével foglalkoznak. A gazdátlan labda Tarant birtokába kerül, magasan Giurgiu felé küldi, aki az üres kapuba fejei. Főenyi bíró általános meglepetésre megítéli a szabálytalan gólt. Kézzel utána Szilágyi, a Haggibbor hávédje a kifutó kapus felett saját há-lójába emeli a labdát (4:0). Később a bíró Szilágyi állítólagos headsze miatt 11-est ad, de Ghilezan elővi.

A második féldélben a Haggibbor egyenrangú ellenfél, sőt technikásabb, de pubán támad. A 30. percben végre Farkas három embert átjárszik és melé szöghől szép gólt lő (4:1). Már-már úgy látszik, hogy a Haggibbor javít az eredményen amikor a lefutó Frantiuf elhaultolják, a tizenegyest Fren-tiu belövi, (5:1). Utána a Haggibbor feltűnően szép akciókat vezet az U ellen, de az U védelem és a szélvihar tisztáz.

Romania—KAC 3:1 (0:1). Az első féldélben a Romania van többet frontban, bár a KAC is veszélyesen támad, annak ellenére, hogy tehetetlen csatársorral és centerhali irányítást nélkülözve kísérletezett. A 20. percben Cocoiu szépen lefut, beadását Molnar az ötösön tisztán kapja és belövi (0:1). A második féldél elején a KAC kerül frontba, de később visszacsúszik és nyolcvanperces munkájának eredményét egy perc alatt elveszti: a 32. percben Huniade I. és II. az ingadozó védelem és a rosszul kifutó Szatmári jóvoltából teljesen azonos körülmények között két gólt is szer-zenek gurított labdáikkal. A 40. percben azután a 16-os sarkáról Huniade II. a legjobb gólt lövi. Az I. féldélben Huniade I. egy tizenegyest ellő.

A mérkőzés sorsa azon dől el, hogy a KAC nem bírta a tempót. A két gól után teljesen visszacsúzott. Egyáltalán Kallja, Paizs, Solymossy, Cocoiu tünnek ki, míg a Romania legjobbjai: Baba, Novac és Cipcigan voltak.

Cinczár kifordítatlan hívó volt. Kinizsi—Unirea. Tricolor 3:2 (1:1) Bukarest. A Kinizsi csapata tegnap az Unirea Tricolor csapata ellen játszott, amelyet ez alkalommal több idegen játé-kossal erősítették meg. A mérkőzés első időben, sáros pályán játszották le, a Kínizsi biztos győzelmet aratott annak ellenére, hogy a megerősített buharesti csapat rendkívül lelkes játékot produkált.

Közgazdaság

Kitört a harc a medgyesi és a dicsőszentmártoni üvegyár között

Hetvenmillióra emelte alaptőkéjét és francia kézbe került az Erdélyi Üvegyár Rt., amely megkezdi a táblaüveg gyártását. Ugyanakkor az Első Földgázüzemű Üvegyár is alaptőkét emelt és bevezette a diszüveg előállítását

(Cluj-Kolozsvár, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szakkörökben élénk érdeklődéssel kísérik azokat a harci korszakokat, amelyek Erdély két tekintélyes üvegyára, a medgyesi Első Földgázüzemű Üvegyár Rt. és dicsőszentmártoni Erdélyi Üvegyár Rt. között pozitív konfliktusban készülnek kibrobbanni. Ez a küszöbönálló harc annál érdekesebb, mert a dicsőszentmártoni gyárat a medgyesi vállalatból annakidején kilépett érdekeltség alapította a Hermannstädter Allgemeine Sparkassa és a dicsőszentmártoni Közgazdasági bank finanszírozásával.

A két tekintélyes vállalat közötti antagonizmus tehát nem mai keletű, de a nyílt harc kitörése mindaddig azért késleltetett, mert egy a medgyesi, mint a dicsőszentmártoni üvegyár előtt kellett felakart készülni a nagy próbára. A hadüzenetet az a tény vezette be, hogy a dicsőszentmártoni gyár, amely eddig főleg ornamentikai árukat állított elő, vállalati tőkéjének felemelésével a fehér táblaüveg gyártására is berendezkedett. A vállalat ugyanis 35 millió lejes alaptőkéjének részvénymajoritását átadta a St. Gobin francia üvegtársaságnak, mely

35 millió lej befektetésével megkezdte a gyár üzemének kibővítését. A már elkészült új táblaüvegyári berendezés évi 1000 vagon kapacitással, amelelt pedig olyan racionális, hogy lényegesen olcsóbban fog termelhetni, ami az árak esését kell, hogy maga után vonja.

Erre a tranzakcióra az Első Földgázüzemű Üvegyár azzal válaszolt, hogy alaptőkét az eddigi 50 millió lejről 125 millióra emelte fel és ezt a hatalmas új tőkét ugyancsak arra használják fel, hogy üzemét kibővítsék és olyan cikkeket gyártását kezdje meg, amelyek előállításával eddig inkább a dicsőszentmártoni gyár foglalkozott. A medgyesi gyár hivatalos kommunikéban is jelentette, hogy eddigi cikkeinek fokozottabb termelésével egyidejűleg a diszüveg és kristályüveg gyártását is bevezeti, sőt Bukarestben tükörgyárat, valamint modern csiszoldást létesít.

A harc rövidesen az árakban is kifejezésre fog jutni, ha ugyan az utolsó pillanatban a két vállalat vezetősége be nem látja, hogy a presztizsháború nem hozhat maradandó előnyöket egyik gyár részére sem.

Egy millió font alaptőkével új európai fatársaság alakult Angliában. Angol lapjelentések szerint British and European Timber Trust Ltd. céggel egymillió font alaptőkével nagy európai fatársaság alakult, amely már meg is vett három fatermelő vállalatot. Ezzel a tranzakcióval, amely mögött tulajdonképpen a legelőkelőbb angol bankcégek állnak, Közép-európa legkülönbözőbb vidékein jutott értékes erdőségekhöz az új társaság, amely igen érdekes tudományos megállapításokra alapítja munkaprogramját. Az 1926 évi római fakongresszus megállapította ugyanis, hogy mennyi fa van a világon és a statisztikai adatokból az is kiderült, hogy a termelés nem tud lépést tartani a fogyasztás emelkedésével. Annak, hogy a faipar helyzete általánosság-

ban mégsem kielégítő, a tröszt abban látja az okát, hogy Közép- és Kelet-Európában az erdők fel vannak aprózva a kis-tulajdonosok kezében és hiányzik egy átfogó egységes szervezet, amely a termelési és értékesítési egységes irányítást. Eppen ezért a tröszt azt is programjába vette, hogy vidékenként megteremtse a kisebb vállalatok koncentrációját.

Fiókát nyit Kolozsváron a Hermannstädter Allgemeine Sparkassa. A nagy-szebeni általános Takarékpénztár Rt., amely csak nemrég emelte fel 100 millióra alaptőkéjét, ezt a tranzakciót többek között azzal az elgondolással hajtotta végre, hogy az eddigig is intenzíven fog bekapcsolódni az erdélyi pénzpiac fejlődő életébe. Ezzel a tervvel kapcsolatban úgy hírlik, hogy ez a régi nagy pénzintézet rövidesen megnyitja kolozsvári fiókját, amelyen keresztül nyugati kapcsolatát akarja közvetlenebbé tenni a Hermannstädter Allgemeine Sparkassa, amelynek kolozsvári exozitúrája eddig a Carpathia-bank-ház volt.

Model 92 és Portabie **REMINGTON** Model 92 és Portabie
a világ legjobb lövegéjeit
Revész Ernő, Targu-Mures.
Kérjen ajánlatot!

TÖZSDE

A piac változatlanul üzletlenn

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárás						
Zürich	3140-3145	—	—	4-975	1144	11035	137	605250	19-730
Newyork	163-1730	518-250	618250	2540	16270	57250	71065	3375	—
London	796-79650	253262	252262	12402	796	279450	3469	1647450	4814
Paris	640-645	204225	204225	—	641	225375	2797	152 6	39362
Milano	860-865	2734	273350	13390	859	301650	3744	17784	527
Prága	483-484	153750	153750	—	485	169650	210562	—	29650
Budapest	2850-2855	906750	906550	—	2847	—	1211	58 30	—
Belgrad	—	91325	91325	—	238	1 0775	125075	593050	176
Bukarest	—	320 0	321	1585	—	35350	430	2088	62
Var-s	—	5815	5815	—	1860	6415	7 67	37834	—
Bécs	2290-2295	7300	7300	—	2290	8055	—	47475	—
Berlin	39-3965	1241050	1241150	—	3900	1399875	17004	80735	—

Száz lej árfolyama: Zürich (pro) 321, Páris 1385, Budapest 35350, Bécs 43900, Prága 2088.

Nagy forgalom, kevés haszon: ez a jelszó Siposnál!
Leépitem a raktáromat!
Ennek elérése végett készültöttem az árakat!
Most vásároljon harisnyát,
keztyűt, kötött melényt és pulóvert, valamint
mindenféle rövidárut

SIPOS cégnél, CLUJ
Calea Regele Ferdinand 8. szám

Kitüntetés érte Klein Viktort, a temesvári Gyapjuipar igazgatóját. Totis Rezső belga konzulnak, a temesvári Gyapjuipar Rt. vezérigazgatójának a régens tanács részéről történt kitüntetése után most a Gyapjuipar Rt. ügyvezető igazgatóját, Klein Viktort érte magas kitüntetés. A közigazdasági téren kifejtett értékes működéséért ugyanis Klein igazgatót a román koronarend parancs noki keresztjével tüntetett ki a kormány Klein Viktor kitüntetése barátai és tiszteltől, valamint a közigazdasági élet vezetőszemélyiségei körében szinte örömet keltett.

Csődöt kértek a bukaresti Postavulgyár ellen. Néhány nappal ezelőtt részletesen megírta az Uj Kelet, hogy a fizetésképtelenségbe jutott Postavul S. A. posztógyár móratoriumkérésének elbírálása érdekében az ilfovi törvényszék szakértőbizottságot küldött ki, amelynek megállapítása szerint a cég aktívái 60 millióval meghaladják a mintegy 300 milliónyi passzívák összegét. A gyár vagyoni helyzetének megismerése után a bíróság szombatra összehívta a vállalat hitelezőit, hogy

azok meghallgatásával döntsön a móratoriumkérés sorsáról. Időközben azonban a hitelezők egyik csoportja, amely körülbelül 5 millió lejt képvisel, csődöt kért a Postavul ellen. Emiatt a hitelezők értekezletét elhalasztották, míg a csődkéres ügyében május 16-ikán dönt a bíróság.

Uj igazgatóság a nagyváradi Economia Rt. élén. A mezőgazdasági gépek piacáról jólismert nagyváradi Economia Rt., amely a MAV Gépgyárat képviseli Romániában, legutóbbi közgyűlésén új vezetőséget választott. A vállalat elnöke ismét dr. Popper Ákos, az Egyesült Bank és Takarékpénztár Rt. vezérigazgatója lett, míg az igazgatóság többi tagjai dr. Vostinar János városi főjegyző, dr. Jacob Lázár jogakadémiai dékán, Szana Zsigmond temesvári vezérigazgató, angol konzul, László Zsigmond, az Economia ügyvezető igazgatója, a budapesti érdekeltség képviseletében pedig Molnár Sándor, a budapesti Nemzetközi Gépkereskedelmi Rt. vezérigazgatója és Ernyei Tibor, a Nemzetközi Gépkereskedelmi Rt. igazgatója lettek.

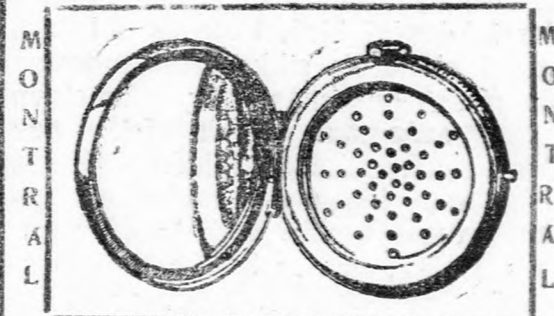
Esőköpeny . Lei 900 és feljebb

Trench-Coat Lei 3500

Neumann M. Cluj
férfi- és fiuruha-áruháza Főtér 14.

Játékok,
Sportcikkék,
Bertibutorok
EMIL SCHUSTER,
CLUJ

La Montre à Poudre

Montral puderora

Szen rációs találmány
Minden nő nélkülözhetetlen kelleke
Kérje minden drogériában.

Asszonyom!

Gondolt-e arra, hogy mi a betegségek kúrforrása? Nem, mert ellenesben mindenekelőtt legfontosabb tartalom

ágy tollát

melyen életének legalább 1/2 részét eltölti,
fertőtlenítés
gőzölés
molytalanítás
felélesztés
és portalanítás végett a
teljesen új rendszerű ópektó toszereit

Toll-megmunkáló gyárnak
Str. Jaslor (Nagyszamos-ut) 14. átadot.
A megmunkálásnál bárki jelen lehet
Néhány óra alatt a munkát elvégzzük

képkeretező, aranyozó

műhe y. Ovál, kerek és kerek keretek minden méretben
és kivételben **Somlyai Mihály** Cluj, Str. S. Str. 7.

PANAMA Hölgyeim! PANAMA
 megjött a panamám, a párisi és bécsi újdonságok. Tarka panama nálam 250 L. darabja. Férfi és női kalapokat 48 óra alatt formázó gépekkel és alakítók a legújabb formákra gyári árak!

CARMEN
 KALAPÜZEM
 PANAMA CLUJ CAL. VICTORIE 4. PANAMA

MOZI
 Corso filmszínház műsora
 Kedd 5, 7, 9 órákor — Lesz maga jusz is az enyém.
 Szerda 5, 7, 9-kor — Lesz maga jusz is az enyém.

Most jelent! meg Kurt Münzer: JUDE ANS KREUZ!

Judenroman
 Ára 135 lei.

Leopold Hichler: Der Sohn des Moses Mauriner
 ára füzve 140, kötve 180.

Mulford: „Der unendliche Geist des Guten. Ára vászonkötésben 150 Lei

Dr. S. E. Soskin Kolonisationsrevizionismus.
 Ára 32 Lei.

Jüdische Schwänke
 Füzve 180
 Kötve 230
 Kapható az Uj Kelet könyvostályában.

Most jelent meg SIPOS DOMOKOS: Vágytat a halál
 a korán elhunyt erdélyi író posthumus versei. A versek ölé Szentimrei Jenő írt részletes életrajzot.
 Ára 70 lei
 KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSTALYABAN CLUJ

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt. CLUJ, PIATA UNIRII 7. szám
 Fiókjai: Dés, Décszentmárton, Gyulafehérvár Marosvásárhely és Nagyváradon. — Saját tőkéi 85 millió lej.
 Affiliált intézetek: Tordaaranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed. Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászrégenvidéki Takaré- és Hitel r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. Arurak árai a vasut ment.
 Betéteket elfogad

A tudományos irodalom nagy eseménye!

Dr. Ligeti Sándor új könyve Az erkölcs keletkezése és fejlődése
 Az erkölstudomány nagy kérdéseinek ismertetése és továbbfejlesztése
 Kivonat a tartalomból.

Az erkölstudományok gyakorlati jelentősége. Gyakorlati és elméleti erkölcs.
Az erkölcs keletkezése
 A lelkiismeret. Az állati csoportok erkölcsi itéletei. Egyéni és társas erkölcs, stb. A jó és rossz jelentősége az etikában.
Az erkölcs élete.
 A vallás erkölcs. A nevelés, tekintély és hatalom. Az uralkodó erkölcs kettős jellege. Az erkölcsök differenciálódása. A foglalkozások és nemzeti élet erkölcsi. Gazdasági erkölcs. Társadalomtudomány és erkölcs-tan, stb.
Az erkölcs fejlődése és jövője.
 Az erkölcsstan útja a politika tanulmányozásához.
Kapható az Uj Kelet könyvostályában

Megjelent az első kóser szakácskönyv
 Az erdélyiszerte kitűnően ismert lakadalmi főzőnő
Ganz Abrahámné
 összegyűjtötte népszerű receptjeit és főzési módszerét egy vastkos kötetben bocsájtotta nyilvánosságra. Ez az első kóser szakácskönyv, amely páratlan a maga nemében, minden zsidó háztartásban nélkülözhetetlen. Ára 200 Lei. Megrendelhető a szerzőnél: **Ganz Abrahámné, Gherla (Szamosújvár).**

ENNEGY KÖNYV
 Kapható az Uj Kelet könyvostályában
 melynek segítségével tökéletesen fordíthat románról magyarra vagy magyarról románra. A dr. Cheresteşiu-féle román szótárak legrészletesebbek és legkönnyebben kezelhetők
 1. román-magyar szótár 1134 oldal, ára füzve 250—, kötve 295— lei.
 2. magyar-román I. kötet 1070 oldal, ára füzve 250—, kötve 300— lei
 3. magyar-román II. kötet 957 oldal, ára füzve 350—, kötve 400— lei
 4. román nyelvten 208 oldal, ára füzve 50—, kötve 95— lei.
 Összesen 4 kötet 3369 oldal, ára vászonkötésben f. 900, k. 1090 L.

APRÓHIRDETÉSEK
 Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állásikeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Hajhullás
 és hajkorpa ellen legjobban szer az „Egger-Petrol” kapható minden gyógyszerárban és drogériában

Clujj kerületi felügyelőség vezetésére keresünk munkaszere-tő ovadékképes urat vagy hölgyet. Írásbeli ajánlatok referenciákkal a „Providentia Na-tionala Altaianos Biz-tositó Részvénytársá-ság” kerületi igaz-gatószákhoz, Timişoara I., Str. Eminescu 6. intézendők. Alatt-, jég-, elérés-, elhalálozás-, hozomány-biztosítá-sok. Prospektus díj-mentesen. 522

Legújabb villany-felvetéltű kltűnő „Syrena” gram-phon művészieme-zek 98 leiert kap-hatók. Legújabb slágerek. Triská-nál — Cluj

Teljesen különbéjratu csinosan burorozott parkettes, nagy uccai szoba esetleg fürdő-szobahasználattal is, két-három személynek június 1-re kiadó. Cim a kiadóban.

Román levelezést vál-lalok. Cim a kiadóban

Román, német és héber órákat ad dip-lomás tanár. Cim a kiadóban

Bölcsészeti egyetemet vég-zett, j-sivákban és a budapesti **Orszá-gos Rabbi képző Intézetben** képzett erdélyi születésű ro-mánul is beszélő, 39 éves, nőtlen jelenleg is jegyzői és hittantanári minőségben alkalmazott előrendű peda-gógiai és adminis-tratív erő hasonló v. hittantanár — Rabbi-helyettesi állásba azon na-ra ajánkozik. Cim: Főkántor, Karánsebes (Banat) 507

Két vagy három szo-bás modern, komplett lakás burorozva, jun. 1-ől szept. 1-ig a centrumban kiadó. — Cim a kiadóban.

Eladó egy kiváló hangu mesterhegedő. Cim a kiadóban.

Gummi-bélyegzőt és nyomtatványt csakis nálam szerzhethi be olcsón, szépen és gyorsan
EUGEN KATZ
 Cluj, Str. Regina Maria 37. — Könyv-nyomda és bélyegzőgyár,

Róhm
 cipésznél Szép-utca 2. szám alatt be-szűlnék a legújabb divatu
cipő különlegességek

Jóhangu férfiak és gyermekek az iar. hit-község körusába lei-vétetnek. Kerestetik egy **kórusvezetőt**, előnyben jónan gal rendelkezők. A kórus tagjai ingyenes továb-képzésben részesülnek. Jelentkezni naponta d. u. 6-8-ig. Robertz főkántornál Cal. Reg. Ferd. (v. F. J-ut) 54. 518

Ízletes kóser házi-koszt kapható Mikos K-u. 13. sz. alatt — Kovács D.-nénél.

Francia levelezést vállalok délelőtti órák-ban. — Ajánlatokat „Di Iome” jellegre a kiadó továbbít.

Kántor-és jiddis-gramofon-lemezekben óriási választék és legolcsóbb árak a

Safruth zsidó könyvke-reskedésben Cluj, P. M. Vitez 39.

Az ort. tem-pom körusához öne-kes-k kerestetnek. — Bassista, tenorista, alt- és szoprán-hangu fiúk, megfelelő java-dalmazás mellett. — Vidékieknek díjjalan talmud tóra és elemi iskola, valamint kóser. Ajánlatokt ker Weisz Izidor, orth. főkántor, Cluj, Str. Dubakalhar 3. sz. a. 520

Két szoba, könyha, fűrdőszó-bás modern lakást ke-ressek azonnaira. Cim a kiadóban.

Veszek ócska tég-lát, ajtót és ablakot. Cimet a kiadóba ké-rek.

Lakást adok egy szoba takarítása eke-nében. Klejné, Király-u. 43. Értekezni d. e. 11-ig, d. u. 4-ig.

Textil nagy keres-kező keres Éa.át és Erdélyben, különösen székelyvidéken jól be-vezetelt utazót. Aján-latok „Textil” jelleg alatt a kiadóhivatalba 523

Az utolsó máglya

Irta Szabó Imre

3

A pap elfordult az útjól, akít egy ideig még megremegtetett a fájdalom. De a kert felbontotta a nyár pompáját, az ér és telt illatai belopóztak a fiatal zsidó pórusaiba, önbizalom hullámozott a gerincén, széles, friss csontjait előntötte a nap és a levegő, életmedvei forrasztották magukból a csüggedés mérgét és Elia ismét önmagáé lett. Szikrázó pelyhódok ömlöttek egymásba az ég kékje alatt, azokon méléztek. Nézte, amint felhőgigászok öklözik egymást, Kentaurba formálódtak át, majd végtelen jégmezőkről főrök meredtek fel és az elmerülő felhőhajú fölött székes, merész sávban bihorfolyan húzódtak.

— Holnap vihar lesz! — szólt sápadtan.
A pap szünetet tartott a sétában, ő is az ablakhoz állt és egy darabig a felhők játékát figyelte.

— Vihar lesz — ismételte Elia, szentvértelenül.
A római egyház felszentelt lelkésze ezután félretette minden kenetességet, a számítás és logika kímérségével közdölte terveit.

— Ismerem a Térítők Házának parancsnokát, Mario de la Ernetto Gignoret. Nem kérelhetetlen, nem makacs és nem is embertelen tagja az egyházi állam vezérkarának, de becsvágya nem ismer hárt és ha Lea megtérítése közelebb hozza neki a biborosi süveget, úgy vélem, akkor hiába erőlködünk és mesterkedünk. Mi tehát a feladat? Mindezekelőtt kimutatni, hogy Lea nem olyan nagy származás, amely megérdemelné az erőszakos, igazságtalan térítést.

Rekedt aggodással a zsidó megjegyezte:
— Nehéz lesz ezt kimutatni!
— Nehéz? Egy egyszerű varróleánynál? Ugy tudom, özvegy anyja is öltöztetésből és foltozgatásból tengeti életét!

— Igen, de zsidóknál a nemesség és vagyon nem tartoznak egyívé. Lea leszármazottja valamely Askenázinak, aki Rómában papi személyek előtt is nagy becsületben állott, hiszen Egidio kardinálisnak kabbalistikus művek fordítása körül segédkezett és léber grammatikai kérdésekben tekintély volt.

— Erről magam is tudok, — szólt kis gondolkodás után a pap. Eredetben láttam a viterből Egidio kardinális műveit. A zsidó Askenázi, úgy vélem, nemcsak segédkezett a fordításnál, hanem hiten szerint ő maga fordította, másolgatta a dolgokat, bar ceminenciája Isten nyugasztalja, maga is sokat és kiadósan dolgozott. De úgy tudom, ennek az Askenázinak leszármazottjai áttértek a katolikus hitre, sőt a keresztény vallás védelmében apológiákat is szerettek.

— Nem is annyira apológiákat az egyház mellett — válaszolt a zsidó ifju — mint inkább szennyes támadó irasokat saját fajtájuk ellen. Lea azonban a család egy másik ágából származik. De talán mindezeket el lehet titkolni.

A pap keserűn mosolygott.
— Azt hiszed, van titok ezek előtt? Tudod-e, hogy a Térítők Háza kikből szedi össze a funkcionáriusait? Szicíliaiakból, Nápoly sikátoraiából, rossz nézésű portugál kalandorokból! Hidd el, jó keresztény lélekkel nem is lehet valakit hitétől erőszakkal megfosztani!

— Semmilyen jó emberi lélekkel — tette hozzá fásultan az ifju, akiben hirtelen felébredt a kínzó gyanu, hogy a funkcionáriusok egyike visszaélhet menyasszonya helyzetével.
Fejéhez kapott.

— Nagyon félek — s hangja elcsuklott — nagyon félek Lea miatt! Van-e vajjon fegyelem, signor Mario della Ernetto intézetében, ott a térítőknél?

— Fegyelem mindenképen van, am ez nem jelent teljes biztonságot. En vállalkozhatom, hogy próbalkozom a főnökkel, de titkos rendőrökkel és ágensekkel nem érintkezhetem. Ez a te gondod legyen, Elia!

— Persze, csak pénzzel dolgozhatom!
— En is úgy vélem, hogy a dolognak ez a része léstára pénz kérdése. Te' át a könnyebbik része. Nekem más eszközökkel kell felkészülnöm a párban, ifju.

Nyugtalan fájdalomában az ifju tovább feszegette:
— Előfordult már, hogy visszaéltek nők védtelen helyzetével ilyen helyen?

A pap tartózkodó, mégis sokatmondó finomsággal mosolygott.
— Elia e mosollyal vitába kelt.

— Hiszen azt mondták, hogy a térítők magasabb hiterkölesl célokból törének. Remélem, a felsőbbeségek figvelnek az intézet becsületére.

— Ügyelnek, feltétlenül vigyáznak, de nem hujhának be mind a kőzök szívébe, hogy kiizzék onnan az ördögöt és a bün útjaira nem álltanak öröket.

— Lehetséges talán, hogy a bün már el is követték?
Sápadt arccal és suttogó kétségbeeséssel kérdezte.

A pap sajnálkozó hangon vigasztalta:
— Csak rontasz a dolgokon, ha uralkodni hagyod magadon a kételyt. Ezt zavard ki agyadból. Egyébként nem valószínű, hogy menyasszonyod ellen gonosz kísérlet történetett volna. Nem hinném, hogy a dolgok mai állása mellett bárki egyetlen kétértelmű szót mert volna megkockáztatni Lea ellen.

— A helyzet ma tehát még tisztá!
— Magam is úgy vélem. Hiszen Lea't alig hallgatták ki, talán nem is tudják, halandó-e áttérni vagy sem. Ma talán úgy bálnak vele, mint egy fog-ságba esett fejedelemmel.

— Éppen ezért sietni kell!
— Sietni kell, de elhamarkodni semmit nem szabad. Jó lesz, ha valakit keresel, akinek a Térítők Háza alsóbbrendű személyzetéhez összeköttetései vannak. Figyelmeztetlek, ez nem lehet tisztakézű és jószándéku ember, tehát nehogy egészen feltárd magad neki! Van a zsidók között ilyen?

— Már kínálkozott az egyik. Dávid Bessia. Hitvány, kivetett ember, nem érdemli, hogy menyasszonyom nevét ajkára vegye.
— Mégis a fajtád. Nem valószínű, hogy összejártszana a megrottásodra!

— Fajtánküvili a gonosz ember!
— A jó ember is!
Percekig némán és tétován állott szemben a két férfi, míg aztán a pap bucsura nyujtotta kezét.

— Okosan és higgadtan cselekedj, minden lépésed előtt kérdezd meg magadtól, szenvedélyed sugallja-e elhatározásodat, vagy nemesebb ösztönöd. Csak a lemerit higgadság szavára hallgass!
A házikápolna harangja megkondult, a pap fejével biccentett és a zsidó ifju mély meghajlással távozott.

Fehérre meszelt szobában ült, nyujtott ivék alatt, feje fölött a szoba egyetlen díszé, egy ébenfából faragott piéta, régi irasokat üveglencsén át böngészve, e ház, a Térítők Házának főnöke, a püspök in partibus infidelium, Mario della Ernetto. Apró rókaszemű felsillantak, hanyag tartásu kezét feláthabban meglóháta, amikor jött köszönteni vendégét, signor André Lékayt, a Transsylvaniai Rómába került báró-papot.

— Udv és menyei béke, jó báróm. Mi hozta hozzám?
Kényszeredett mosollyal szájszögletében, nagy kaldeus orra kiugrott energikus pofacsontjai közöl, reverendája alol hegyesen szögelték elő a térdei, ahogy néhány lépést tett a magyar lelkész felé. Magas honloka mögött a gyérű haj két helvüüt összecsonszozott. A földre érkezett Belzebub volt.

— Szeretettel üdvözölöm főtisztelendőségedet az Ur nevében és üdvös munkát kívánok! — viszonozta Lékay az üdvözlést a büszke emberek szívélyes egyszerűségével.
Leültek.

— Egy zsidó keresett fel — indította meg a beszédet Lékay András. Bizonyos Ambron Lea érdekében jött el hozzám. A leány itt, főtisztelendőség házában vagyon fogva. Úgymond, a katakuménák házába hiába jönne, itt a reá várakozó guny s megvetés csak jobban elkészeritené és azért engem kért a közbenjárásra.

Fanyar vonalak kergetőztek Mario della Ernetto ajka körül. Beszédés szemel mintha kérdezték volna a bárótól: »De már engedelmet kérek, miért ez az apostoloskodás zsidók érdekében az egyház ellen?« Azonban hallhatóan mégsem fejezte ki magát és ravaszul, fokozott éberséggel ügyelt Lékay szavaira.

A magyar pap tudott olvasni az arc minden rezzenéséből és nyomban felett signor Ernetto néma megjegyzésrel.
— El kellett jönnöm, felkiismeretem parancsára is. A zsidó azt mondta, itt tévedés forog fenn, a leány semmi önkényes szándékkal nem kívánja magát felvívettetni az egyházba. Ezt kikutatni ugyan főtisztelendőség tisztje, de engedje meg figyelmeztetnem, hogy e tekintetben óvatosan kell eljárnia, mert emberei nagy figyuzgalmukban olykor

tolkapásokat követnek el.

— Ilyesm előfordulhat, az bizonyos — és az attakra a Térítők Házának főnöke már szigorú lett. Előfordulhat, de gondolja nek kedves báróm, vajjon az Üdvözítő mennybemenetele után apostolainkkal szemben nem követték-e el tolkapásokat és vajjon a reformátusok az újabb századokban kimélni méltóztattak-e bennünket?

— Úgy vélem, az egyháznak magasztosabbra kell felemelkednie az ellenséguét és a megtorlás fegyverét csak nagyon indokolt esetben szabadna alkalmaznia!

Lefékezett indulattal, nyugalommal, amelynek aljáról azonban tompán háborgott fel a vak gyűlölet signor Ernetto keserűen válaszolt.

— Ó, látom, főtisztelendőségem nem gondol az üldözésekre, amikkel vallásalapítónkat bekehajszolták Pilátus karjaiba, nem gondol a jeruzsálemi színhedron itéletére, amely istentagadásban marasztalta el Nazareti Jósuát, eifelejté István diakonus megkövezését a megörjített zsidó csöcseléke által. Nem gondol ezekre. Különbön bizonyára megváltoztatná véleményét erről a fajtáról, amit helyesen különítetünk el magunktól a Tiber mögé.

— Igaza van emineciádnak, nem gondolok, nem is gondolhatok keresztényi fel fogásomnál fogva régmúlt bünök megtorlására. Az üdvözítőt nem saját fajtestvérei feszítették keresztre, hanem Róma helytartója, hiszen Galilea tetrarchosa, Herodes Antipas menteni igyekezett, mert rajongó szentet látott Krisztusban, de Pontius Pilátus örült féltékenységében lázadó vélt benne és úgy járt el vele épen, mint ahogy Palesztina ama zürzavaros idejében ezerszámra jártak el zsidó ifjakkal, ama zelótakkal, akik nem túrték sem Augustzus, sem Tiberius legatusainak kegyetlen adóit, a vérrel érvényesítet ceazust. Ó, én már ifju koromban a Bibliában nemcsak vallási épülést kezesem, hanem főleg élmem felvilágosítását és amikor Lukács evangéliumának ama részében, amely szót az Üdvözítő születésének körülményeiről, hogy a Nazareti József és felesége Maria, Augustzus császár földbeclő parancsa miatt ment Betlehembe, gondolkoztam és az Ur megvilágosítása szerint úgy voltam, hogy a szülőknek keservei minden bizonyossággal átplántálódtak az istenes elsőszülötbe. Gyöngye palanta volt, de lelkét átrázták ama viharok, amelyek nyugat felől jövének Palesztina földjére. Az ifju Jezus bizonyára tudott Tiberius elveiről »A jó pásztor nyírja csak a nyáját, de ne nyuzaa« és: »A vészopo legyeket nem kell elüzni a kelevényről, mert helyükbe mohobb legyek jöhetnek és elpusztíthatnak az áldozatot.« Szipolyozásra kellett neki a nép, semmi másra, abban az időben, amikor mesterünk jött és a lélek megváltását hirdette. Azokban az időkben volt ez amikor minden más emberi erőke a császari mohóság beleásta csápjait. Nem sietett a római iga lerázóinak táborába, hanem a Jordánhoz ment Keresztelő Szent Jánoshoz, Zakariás hához, hogy elkészítse a lélek útját, amelynek nincsenek emelkedései és kezeskedő völgyei, egyetlen síkja van: a szeretet. Hiszem és vallom, hogy megcsufolása a jézusi elveknek minden megtorlás és üldözés.

A főnök merceven hallgatta, a főni pap egyre szónoklabbá dagadó beszédjét. Gondolkodott, dialogizálton-e ezzel az eretnekkal, vagy intézte el őt egyházi bíróság előtt. Kurtán azonban — úgy érezte — meg sem lehetett végezni a báróval, aki legendás nimbuszal jött Rómába. Tudták felőle, hogy az első papi reverendát már levelette és megtagadta a szentháromságot, amídon át lépett az üldözött transsylvaniai unitáriusok szeptájába. Ha vissza is térnek az e fajta papok az anyaszentegyházba, abból — úgy vélte — soha áldás nem hárul az egyházra. De felvenni az élet-halál harcot vele mégis kockázatos dolog. Fejedelmi összeköttetései vannak és aki alul marad egy ilyen háborusában, ő az a földi életben nem számíthat a biborosi süvegre és reményei a pápai tiarára soha nem ilatoznak. Becsvágytól fütött akarata átlendítette érzéslé iránytűjét a hitvitázás területére és tartózkodó hangon, a tárgyilagosság látszatával folytatta a vitát.

— Nem tudom, honnan veszi kedvességem, hogy az Üdvözítő nem zsidók, hanem a császáriak feszítették meg. Nem eléggé világos bárki előtt az Evangéliumnak ama része, ahol ismételen megvagyom írva Pilátusról, hogy semmi bünit nem talál a názáretiben, mert »semmi halálra való dolgot nem cselekedett« és vajjon nem-e a zsidó nép szidalmazta és gunyolta a Megváltót utolsó útján és akkor is, amikor már a keresztfán szenvedett?

(Folvt. köv.)

ooooooooooooooooooooo oooo

Hirdessen az Uj Keletben

KIADÓH Str
SZERKES Ejjeli
ELŐI IZE Eges Felev Negy Egy f
XI évfe
1928
A NO
VAL
Amióta és nyugat a háborus gyelman hű szöve polgar ha menek, al lenzéli, az politikál nek — a szerint — élte a m ipart ütő talkozást le, tőkésje rülmény hálkozott szolgálata ták ki, a alkalmáva Ez a ko musnak i kora. A b ban hana garság ell azokból a rapodott, gazdasági osztályon listák, kor kókra, aki nak mego egyáltalán nyeket gy gestint!
Harcu in ben a pol sat mind szocialista tükben, ál jában me vonyesitö polgári el ség ellenz pen, mely van a bor lenek — komprom , olegár eiv Iefolyasat türni olya tözmények a komprom kezmenye A világ bar állan esüds en Ahol azoc uralomra, ban a pá ahol polg olt viszon tak kényl telai. Nag zépeurópa tikanak je azok a p unek a p nevezetess A most lom egy o tola a pol méhez, m Ja ezen o dekeinek jobban je történt ne dasági té tansburgi wilhelmsh marák fel